

CINĀ PAR BRĪVĪBAS ATGŪŠANU JĀIESAISTA LATVIEŠI VISĀS ZEMĒS

Trimdas dzīves krīze visās izpaužas britu joslā

Atklāta LCP 15. sesija Imshauzenā

Latviešu centrālās padomes 15. sesija sākās 28. jūlijā Luterāņu pasaules federācijas studiju centrā Imshauzenā. No 27 LCP locekļiem sesijā bija ieradusies 21. Piedalījās arī LCK locekļi, Baltijas centrālās padomes pārstāvji un apgabalu delegāti, Baltijas slēviešu centrālās padomes pārstāves un Latviešu pretestības kustības locekļi. Pirmajā sesijas dienā ievēlēja sanāksmes amatpersonas un komisijas, pēc kam dalībnieki noklausījās LCP prezidija, LCK un BCP ziņojumus. Ilgākas pārrunas radās, iztirzājot latviešu emigrācijas jautājumu.

Sesiju atklāja LCP priekšsēdis J. Celms, uzsvērt, ka divās apspriežu dienās sesijai jāpabeidza atrast ceļu un veidu, kā varētu organizēt turpināt darbu Latvijas atgūšanai un latviešu nacionālās kopības un tautas dzīvē spēka saglabāšanai pēc tam, kad Vācijā to vairs nebūs iespējams veikt. J. Celms tālāk norādīja, ka mēs gan bieži mīlam par tautas kopību runāt, bet izvērtējam nest tai arī nepieciešamos upurus. Turpmāk šādai nostājai radikāli jāgrozās.

Sesijas dalībniekus apsveica arī namatēvs — studiju centra mācību vadītājs prof. J. Smits. Tad sanāksme ievēlēja balsu skaitītājus, mandātu komisiju, saimniecības komisiju un citus tehniskos sesijas organus. J. Mieža vietā, kas izceļoja uz Austrāliju, par britu joslas delegācijas vadītāju un BCP pārstāvi apstiprināja LCK izraudzīto kandidātu pulkv. A. Janumu. 4. apgabala izceļojusā pārstāva J. Venera vietā apstiprināja nākamā kandidātu J. Goldmani, bet par Dānijas latviešu pārstāvi — A. Aboliņu — abus ar balsstiesībām. Augstākajā sabiedriskajā tiesā sen. A. Rumpētera un zvēr. adv. J. Smīta vietā ievēlēja Georgu Apini un Ādolfu Ozoliņu.

LCP prezidija ziņojumā priekšsēdis J. Celms tuvsāk pakavējās pie sava nesēnā Zviedrijas brauciena, uzsvērt, gūto atziņu, ka Zviedrijas tautiešu palīdzība un atbalsts latviešu trimdiniekiem Vācijā bijis ļoti jūtams. Latviešu sadarbību Zviedrijā vēl nav izdevies sākt, apgalvojot viengabalainību. Pastāv divi centri, kas darbojas ziņāmas politiskās aktivitātes ietekmē. Bet arī latvieši Vācijā ir sadarbības ziņā grēkojuši, neesotīdāmi Zviedrijas tautiešiem norēķinus par saņemtajām palīdzības izlietošanu. Šos norēķinus iesūtījuši vienīgi Bavārijas un Hesenas apgabali. Vispār jāzina, ka mēs Vācijā neesam pietiekoši pratuši novērtēt Zviedrijas tautiešu sniegto atbalstu. „Uzturēdamies Zviedrijā,” teica J. Celms, „dzirdēju daudzus konkrētus negatīvus piemērus, ka no Vācijas nometnēm tur atbraukušie tautieši nevēlas strādāt smagu fizisku darbu.”

Visa latviešu sabiedriskā dzīve Zviedrijā rit galvenokārt nacionāli politiskā virzienā. Runātājs norādīja, ka šajā ziņā Zviedrijā iznāk divi ļoti vērtīgi izdevumi — „Lalkmeta domas un dokumenti” un „Cēla zīmes”. Ar šo izdevumu pausto domu vajadzētu tuvāk iepazīties arī mūsu tautiešiem citās zemēs. Cēla zīmes derētu nākotnē izveidot par vienotu latviešu nacionāli politisku un literatūras žurnālu. Ļoti aktīvi pēdējā laikā sācis darboties Zviedrijas latviešu pilsoniskais spāns, nodibinot kontaktu ar zviedru apriņķam kopīgai cīņai pret komūnismu. Atzīmējams arī viens zviedru valodā iznākošais pretkomūnistiskais žurnāls. Par tāda izdošanu domāts arī angļu valodā, jo Stokholma ir ļoti izdevīga vieta informācijas iegūšanai par apstākļiem aiz dzelzs priekšvara. No Nacionālā fonda aprindām Zviedrijā saņemts ierosinājums, lai arī mūsu ārējās informācijas fondu pārveidotu par Nacionālo fondu Vācijā. Tas dotu impulsu veidot šādus fondus arī citās zemēs. Pēc tam varētu saskaņot visu šo fondu darbību un tāda kārtā iesaistīt trimdas kopībā visus, kas piedalās cīņā par mūsu brīvības atgūšanu. Kopnovērtējumā J. Celms norādīja, ka pēc viņa iegūtās pārlicības mums būs iespējams ar Zviedrijas tautiešiem labi sastrādāt un kopīgiem spēkiem daudz ko paveikt.

Pārrunās plkv. Osis aizrādīja, ka būtu vēlams aktivizēt sadarbību ar Zviedrijas latviešiem tieši mūsu nacionālās cīņas nozarē, kamēr kultūras plāksnē smagumpunkts nākotnē būtu jākoncentrē citā vietā.

Par Latviešu centrālās komitejas darbību ziņoja priekšs. H. Klarks, atzīmējams par vienu no galvenajiem panākumiem LCK darbības legalizācijas tālāko padziļināšanu. Pēc tam kad jau agrāk to bija atzinusi IRO, tagad Latviešu trimdas kopība reģistrēta arī Nirnbergas tiesā kā juridiska persona. Šis apstāklis jau devis zināmus panākumus, piem., latviešu sabiedriskās mantas apzināšanā un pārņemšanā, un šajā ziņā labas izredzes ir arī turpmāk.

Sevišķu vērību LCK veltījis ārpus nometnēm dzīvojošo tautiešu aprūpei, it īpaši gādājot, lai tie v-

(Turpinājums 7. lpp.)

Jaunas parādības komunistu valstīs

Tito policija brīdina rietumvalsts vēstniecību no komunistu aģenta

Londona (R). — Kāds amerikāņu žurnālists, kas nupat atgriezies no ilgāka studiju ceļojuma pa austrumu un dienvidaustrumu Eiropu, pastāstīja angļu radiofonā savus novērojumus valstīs aiz dzelzs priekšvara. Šis žurnālists, izmantojams viņam sniegto „speciālo informāciju”, ziņo par vairākiem jaunām parādībām komunistu valstīs. Viņš saka:

„Jugoslāvijā pašlaik noris strauja kolektīvizācija. Pēdējo nedaudz mēnešu laikā kolhozu kopplatība augusi no 300.000 uz 1 mil. ha. Tādā kārtā Tito pierāda darbiem, ka viņš ir lielāks un labāks komunistu, nekā to iedomājas Maskava. Viņa lūzums ar Kremli tomēr ir pilnīgi un neapšaubāms. Plaša starp Belgradu un Maskavu vairs nav pārvarama.

Par to liecina arī šāds gadījums: pirms 4 mēnešiem Tito slepenā policija apcietināja kādu ierēdni, kas bija nodarbināts vienā no rietumvalstu vēstniecībām Belgradē. Bet jau otrā rītā N. vēstniecībā ieradās augsts Jugoslāvijas valsts darbinieks un savas valdības vārdā paziņoja vēstniekam, ka Belgrades valdība ļoti nožēlojot šo gadījumu. Bet viņš uzskatīja par vajadzīgu apliecināt, ka valsts slepenās policijas solis neesot vērstis ne pret pašu vēstnieku, ne arī pret viņa valdību. Apcietināšana izdarīta vienīgi tādēļ, ka arestētais darbinieks bieži redzēts kopā ar kominforma aģentiem un acīm redzot konspirējis ar tiem.

Šis bija pirmais gadījums, kad Tito slepenā policija faktiski sargāja rietumvalstis pret krievu komunistu aģentiem. N. vēstniecība tomēr neapmierinājās ar Jugoslāvijas valsts policijas vienpusīgo apgalvojumu un pati uz savu roku izdarīja izmeklēšanu. Vēstniekam par lielu pārsteigumu noskaidrojās, ka apcietinātais darbinieks patiešām bija iekritis kominforma izlik-tājos slaidos.

Lūzums starp Jugoslāvijas komunistiem un Maskavu tā tad ir ļoti dziļš. Nav noliedzams: maršals Tito ir īsts komunistu, bet politiski viņš ar katru dienu vairāk nonāk rietumu ietekmē. Viņš jau dabūjis parprasus kredītu no vairākiem rietumu valstīm un tagad cer saņemt no Pasaules bankas jau ļoti lielu aizņēmumu — ap 250 milj. dolaru. Jau

kopš ilgāka laika Tito tur lielu armiju mobilizētā stāvoklī. Tas darīts šķietami Karintijas un Triestas dēļ — lai iedarbīgi balstītu Jugoslāvijas teritoriālās prasības attiecsmē pret šiem abiem apgabaliem. Bet īstenībā jugoslavu armija ir novietota tā, lai uzbrukums no austrumiem nepārsteigtu Jugoslāviju nesagatavotu. Jugoslāvijā palikušie grieķu dumpinieki tagad žēlojas, ka jugoslavu valdība viņiem vairs neļaujot atgriezties Grieķijā, bet turot līdzīgi kara gūstekņiem.

Laiki tā tad stipri mainījušies, un mēs redzam gluži neparasto situāciju, ka viena komunistu zeme apvienojusies ar „kapitālistiskiem” rietumiem cīņā pret Maskavu. Maršals Tito noturēšies, ja vien nenāks karš. Bet viņa režīmu lielā mērā apdraud saimnieciskās grūtības. Jugoslāvija jau ir vairāk sociālizēta nekā visas padomju satelītu valstis, bet tieši šī pārāk strauji sociālizācija sagādājusi Tito režīmam nopietnas saimnieciskās sarežģījumus un rada diezgan eksplozīvu situāciju. Turpinot iedzīvotāju morālā stāja ir priekšzīmīga, un tautas lielākā daļa apsvēcē Tito ar viņa noleikto pretestību Maskavai. Lai cik ļoti es lūkoju saskatīt tautā kādas panikas, defētisma vai pretestības pazīmes, nekur tās nemanīju.

Svarīgs tāpat ir fakts, ka starptautiskā komūnismā tagad radusies kāda jauna pretvara, jauna kustība, kas nav uzspiesta Jugoslāvijai no ārienes, bet radusies pašā komūnisma klēpī pēc pašu jugoslavu iniciātiavas. Mēs gan vēl piedzīvojam, kādas sekas starptautiskā komūnistu kustībā būs jugoslavu ieraugam, ko Maskava tik ļoti nīst.

(Turpinājums 8. lpp.)

VAI VIŅŠ TIESĀM NEIES MASKAVAS PAVADĀ

Belgrade (E). — Jugoslavu žurnāls „30 dņei” (trīsdesmit dienas) publicējis kādu slepenu ģenerāļa Maotsetunga runu, ko viņš teicis kiniešu komunistu līderiem. Maotsetungs norādījis, ka marksisms ir laba lieta, bet to nedrīkst iedzīvotājam būt burtiski. „Komūnisms,” teica kiniešu ģenerālis, „jāpiemēro katras tautas nacionālajām vajadzībām.” Jugoslavu žurnāls šo ziņu publicējis bez kādiem komentāriem. Informētas aprindas Belgra-

Sākusies izšķirīga kauja par rietumu Eiropas bruņošanu

ASV militaro štābu priekšnieku negaidītais apmeklējums

Frankfurte (R). — Kā ziņo AFN, pasaules acis pašlaik pievērstas Vašingtonai, kur ceturtdien sākās izšķirīgā kauja kongresā par Trūmena iesniegto militāro likumprojektu, kas paredz Atlantijas pakta valstu apbruņošanu ar amerikāņu ieročiem par 1,450 miljardiem dol.

ASV aizsardzības ministrija trešdienas vakarā sagādāja lielu pārsteigumu, publicējama paziņojumu, ka šo piektdienu uz Eiropu izlidošot amerikāņu triju ieroču šķiru štāba priekšnieki vai komandieri, lai apspriestos par Ziemeļatlantijas aizsardzības sistēmas militāro organizāciju, kas vēl jādibina saskaņā ar paktu. Šie komandieri ir: armijas ģenerālštāba priekšnieks ģen. Bredlijs, flotes virspavēlnieks adm. Denfilds un aviācijas virspavēlnieks ģen. Hoits Vandenberg. Eiropā viņi uzturēšoties apm. 10 dienas un apmeklēsot Londonu, Parīzi, Frankfurti un Vini.

Paziņojumā tālāk teikts: „Komandieri nebūs tik daudz laika, lai apmeklētu visas Atlantijas pakta signatārvalstis Eiropā. Bet viņi cer apspriesties ar signatārvalstu militāriem pārstāvjiem visiem pieņemamā vietā sava apciemojuma laikā.” Ziņojums beidzā piemēta: „Jau sākušās sarunas ar Kanādas bruņoto spēku komandieriem par Atlantijas pakta paredzēto militāro organizāciju. Pirms izbraukšanas uz Eiropu militārie komandieri ieradīsies tautas vietnieku nama ārlietu komisijā sniegt paskaidrojumus par prezidenta Trūmena militāro programmu.”

Pie šīs sensācionālās ziņas BBC paskaidro: amerikāņu atsevišķo ieroču šķiru virspavēlnieki jau agrāk bija individuāli apceļojuši Eiropu, bet šī ir pirmā reize, kad viņi visi kopā ierodas Eiropā. Šāds gadījums vispār ir ūnikums ASV miera laika vēsturē, un tas pierāda, cik milzīgu nozīmi Sav. valstis piešķir Rietum-eiropas iespējami ātrai apbruņošanai.

Korespondenti ziņo no Vašingtonas: prezidenta Trūmena militārās programmas apspriešana kongresā novedīs pie lielas mērošanās spēkiem starp republikāņiem un demokrātiem. Republikāņi ar pašu Arturu Vandenbergu priekšgalā ir sanīknoti par to, ka Trūmens izstrādājis šo likumprojektu, iepriekš nemaz neapspriedies ar republikāņiem, kā tas līdz šim vienmēr bija darīts svarīgos gadījumos. Vandenberg atklāti deklarējis, ka Trūmena militārā programma esot „politiska neiespējamība”, bez tam tā esot arī bīstama un paredzētā summa — 1,450 miljoni — esot pārāk augsta. Viņš tāpēc ieteicot iesniegt kongresa tagadējā sesijā pārejas programmu, kas paredzētu Rietum-eiropas valstu tikai simbolisku apbruņošanu ar amerikāņu ieročiem, — līdz būs radīta Atlantijas pakta paredzētā militārā organizācija, kas tad varēs sākt Rietum-eiropas apbruņošanu pilnā apjomā.

Sādu Vandenbergu viedokli aizstāv arī Džons Fosters Dalless. Bet rietumu korespondenti jau par bīstamu apzīmē ļoti iespaidīgā republikāņu senātoru R. Tafta viedokli. Viņš saka: krievu uzbrukums rietumiem pašlaik nedraud. Bet ja nu amerikāņi sniegtu Rietum-eiropai tik plašu militāru palīdzību, kā to paredz Trūmena programma, tad tas neizbēgami izraisīs vispārēju bruņošanās sacensību, kam uz pēdām sekos karš. Pēc Tafta pārliecības, Sav. valstīm būtu jāšūta ieroči Eiropai tikai tad, kad krievu uzbrukums jau būs sācies vai arī viņu invāzija stāvēs durvju priekšā.

dē domā, ka šī ziņa varētu nozīmēt Maotsetunga raisīšanos valā no Maskavas pavadā.

4.000 VĀCU VIRSNIEKI NOSŪ- TITI UZ RIGU

Minchene (D). — Amerikāņu armijas raidītāja AFN korespondents, atsaucoties uz Süddeutsche Zeitung informāciju, ziņo, ka nesen padomju iestādes nosūtījušas no Zaksenhauzenas koncentrācijas nometnes uz Rīgu 4.000 vācu virsniekus. Raidītājs, sniedzot šo ziņu, nedeva nekādas citas komentārus.

Uz to prezidenta Trūmena programmas aizstāvji aizrāda, ka efektīva aizsardzība neļauja improvizēties un ka tā jāsaņemato sistematiski. Viņi arī atgādina seno latīņu parunu: „Kas dod ātri, tas dod divkārsi.”

Valdība tādēļ aicina kongresa locekļus nepārstēties ar savu spriedumu, bet nogaidīt un spriest tikai tad, kad kongress būs iepazīties ar visiem datiem. Šai nolūkā būtu saucama kongress slēgta sēde, jo izklāstāmie dati būšot valsts noslēpums un skaršot militāro stāvokli tiklab valstīs aiz dzelzs priekšvara, kā Rietum-eiropā. Pēc drošas informācijas, Pad. savienības bruņotās spēkos esot ap 6 miljoni vīru. Padomju lidmašīnu fabrikas ražojot mēnesī 65—100 lidojošo supercietokšņu tipa B 29. Bet vismodernāko turbolidmašīnu Pad. savienībā esot ap 1000.

BBC Vašingtonas korespondents ziņo: daudzi amerikāņu kongresa locekļi, kas tik nīkni pretojas Trūmena militārai programmai, to dara noteikta aprēķina dēļ. Viņi grib izspiest no Eiropas valstīm zināmu maksu par amerikāņu ieroču piegādi. Šī maksa ir — Eiropas valstu ciešākā apvienība. Viņi jūt, ka Maršala plāns tomēr nav panācis kāroto mērķi — Rietum-eiropas ciešu sadarbību. Bet Eiropas vienība, pēc šo kongresa locekļu domām, esot svarīgākais priekšnoteikums komūnisma agresijas sekmīgai atvairšanai.

Komunisti atjaunojuši ofensīvu uz Kantonu

Ēcesons uzdod Džesupam izstrādāt plānu ASV politikai Ķīnā

Kantona (C). — Visā Dienvidķīnas frontē komunisti atjaunojuši ofensīvu. 1100 km platumā stratēģiski svarīgākajos punktos Maotsetunga ģenerāļi laužas uz priekšu. Liekas, ka arī šoreiz nacionālisti nespēs nopietni aizkavēt komunistu ofensīvu. AP ziņo, ka komunistiem esot pavēlēti līdz 15. augustam ieņemt Kantonu. Šajā pilsētā izsludināts karstātvoklis, un ārzemnieki aicināti, cik ātri vien iespējams, evakuēties. Nacionālisti ziņo par sekmīgu pretestību Čangšas un Hengjangas apgabalos, kur kopš divi mēnešiem komunisti ieslēdza lielākus nacionālistu spēkus. Tie, pēc nacionālistu virspavēlniecības ziņām no Formozas salas, labā kārtībā atkāpjoties gar Hankau — Kantonas dzelzceļu uz lielo ostas pilsētu.

Newsweek ļoti kritiski vērtē Čangkaišeka izredzes turpināt cīņu ar komunistiem. Viņa pēdējais pārsēģuma apmeklējums Kantonā esot skaidri rādījis, ka maršals zaudējis uzticību pie nacionālistiem. Prezidents Lišungjens šķēļoties par Čangkaišeka diktatorisko rīcību un norādījis uz dziļām plaisām nacionālistu kabinetā. Vēl sliktāku iespaidu atstājis Ķīnas republikas dibinātāja Sunjatsena atraitnes paziņojums, ka viņa drīzāk pievienosies komunistiem, nekā sadarbosies ar Čangkaišeku.

NBC trešdien ziņoja, ka ārlietu ministrs Ēcesons beidzot izšķiries par ASV politikas plāna izstrādāšanu Ķīnā. Vēstniekam Džesupam esot uzdots savākt labāko Ķīnas speciālistu ieteikumus, kā rīkoties ASV komunistu ieņemtajos apgabalos. Newsweek korespondents Veintāls šo pēckšo Ēcesona aktivitāti Ķīnā jautājumā izskaidro ar ASV aizsardzības ministra Džonsona katēgorisku prasību revidēt politiku Ķīnā. Izredzes, ka tur drīz notiktu kādas pārmaiņas, tomēr ļoti mazas. To rāda kaut vai šāds citāts no World Affairs pēdējā apkārtas: „Rietumu demokrātijas nevēlas izaicināt komunistus Ķīnā. Pēc ASV vicekonsula pieklausības (Turpinājums 7. lpp.).

LATVIJA

Nr. 7. (302) 1949. g. 30. jūlijs.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

VAI ATTEIKSIMIES NO SUVERENITĀTES

Pēdējā laikā cilā jautājumu par Baltijas valstu ciešāku sadarbību. Baltijas savienotās valstis dažkārt tiek minētas kā gaisa mērķis. Ir raksti ar plašu, bet pabrīvu argumentāciju, ar vēsturisku pārskatu, kas pilni labticības jūsmas un tāpēc bīstami suģestējoši. Pagaidām neviena balss vēl nav pacēlusies kritikai. Tā tomēr nav zīme vispārējai piekrišanai, bet gan bīstamai vienaldzībai. Bīstami tāpēc, ka Baltijas savienoto valstu ideju var pārāk tālu aizvirzīt bez Baltijas tautu līdzdalības.

Iekāms tik svarīgā jautājumā nav konstatēta tautas vai vismaz trimdas kopības griba, tāpat nepāprotami saskaņota uzskatu un rīcības bāze ar kaimiņiem, rosību tam vajag skaidri atšķirt no mūsu oficiālo centrālo orgānu darbības. Ar to varētu nodarboties tikai šim nolūkam dibinātas biedrības, klubi vai tamlīdzīgi iestādījumi. Oficiālajiem orgāniem ir amatpersonām vajadzētu atturēties no oficiālas iestāšanās par šiem nodomiem, kā arī nemeklēt jau tagad paroles un organizējuma metus to realizēšanai. Turpretim attiecīgu biedrību vai klubu dalībnieku skaits, rosība, diskusiju materiāli — varētu lielā mērā līcināt, cik liela piekrišana ir pārrunājamiem nodomiem.

Tāpat iekāms nav skaidrības un legāla pamata, šie nodomi nav nekādā gadījumā pauzami lielvalstu valstsvīru kabinetos. Ja tos tur atstās kā pārāk tiecāmus, tie vēlāk, mums neatkarību atgūstot, var radīt traucējumus.

Patī Baltijas savienoto valstu ideja ir ļoti mīksta. Vislabākais pierādījums tam ir pagātne. Baltijas ūnijas idejai nekad nav bijis lielas popularitātes. Nekas nopietns vienas kopējas Baltijas valsts radīšanai nav un arī nevarēja tikt uzskats.

Tauta ir dziļi saliedēta kopība ar savu valodu, vēsturi, tradīcijām, ar visu to vienreizējo nacionālās kopības klimatu, ko grūti definēt un arī uzskaites ceļā izsmelt; brīvi savu gribu realizējot tā vienmēr tiecas uz pilnīgu neatkarību savas kopības apjomā. Vēsture rāda neapšaubāmus piemērus, līdz pat vispēdējam laikam, cik daudzveidīgi realizējas šī neatkarības tieksme. Bet kur ir piemēri, ka brīvā tauta izšķiras par atteikšanos no suverenitātes savā valstī ar nolemtu saplūst jaunā valstī ar tautām, kas runā pilnīgi citu valodu? Ko lai saka par šo divaino izredzi: 5 miljonus skaitošās valsts parlamenta deputāti runā vismaz trīs dažādas valodas un lai saprastos savā starpā „adoptē” ceturto — angļu valodu!

Mūs mēģina pārliecināt ar reālpolitiskiem un lietderības apsvērumiem. Gan parasti šos stīpos argumentus nemēdz uzskatīt, bet apmierinās ar ļoti vispārējām frazēm. Pēc mūsu domām to vispār nemaz nav. Ir tikai viens masīvs, apbīdinošs arguments: trim Baltijas valstīm saplūstot kopā, rastos lielāka valsts ar lielāku iedzīvotāju skaitu, stiprāku armiju, lielāku svaru starptautiskā politikā un ar zināmām priekšrocībām saimnieciskās dzīves izkārtošanā.

Taču tas vis ir tikai ilūzija. Trīs suverēnas, draudzīgas un sadarbīgas Baltijas valstis ir pilnīgi normāls veidojums pasaules kartē. Turpretim 5 miljoni igauņu, latviešu un lietuviešu ar minoritāšu starpslāņiem, ar dažādām konfesijām, dažādām valodām, stipri atšķirīgu pagātni, veselīgi leivzīti neatkarības posmu nesenā pagātnē, ar svešo oficiālo valsts valodu, ar neizbēgamo daudzveidīgā separātisma centrēdži, viss tas vienā pavīsam nelielā valstī nebūtu pieņemams veidojums.

Tagad ir pilnīgi neiespējami iedomāties, ka Baltijas valstīm, — vienai, kopā, vai atsevišķi — varētu būt kāda militāra nozīme ārpus vispasaules apjoma veidojumiem. Triju militārais kopspeks nebūs lielāks par atsevišķu spēku summu.

Saimnieciskā dzīve tagad lielos vispāros tiek plānota un vadīta vispasaules līgumu un vadīta vispasaules līgumu ceļā starp atsevišķām valstīm. Šis ceļš ir arī mūsu ceļš. Un ja mums ir kādas lietas organizēšanas kopā ar kaimiņiem lietderības labā, tad tas izkārtojams līgumu ceļā, tādēļ nav jāatsakās no suverenitātes. Arī starptautiskajā forumā Baltijas valstīm noteikti būs daudz lielāks svars, ja tās runās

Denunciantus pasus atraida no izceļošanas

Apstākļi, kas pēdējā brīdī var ietekmēt emigrāciju

Izceļošanas gaitā tas posms, kas veicams no pamatnometnes līdz kuģim, nav viegls, un tam jāgata-vojas ar vislielāko rūpību, jo šķietami sīkumi vēlāk bieži vēl pēdējā brīdī var sarežģīt un pat aizkavēt pasākto emigrāciju. Pirmais un galvenais likums visās transitnometnēs ir stingrās kārtības ievērošana, jo par kārtības noteikumu neievērošanu draud emigrācijas tiesību atņemšana īsākam vai garākam laikam.

Lielas neērtības rodas arī nepareizas bagāžas iesaiņošanas dēļ. Vairākās transitnometnēs (Gronā, Vildflekenā) gimenes locekļus šķir, jo vīriešus un sievietes novieto atsevišķās telpās. Bērnu līdz 10 gadiem novieto pie māte, bet zēnus vīrs 10 gadiem pie tēviem. Tas jāievēro, rokas bagāžu sakārtojot. Arī lielo bagāžu nav ieteicams iesaiņot kopīgi ar tiem gimenes locekļiem, kuri ar mieru izceļot atsevišķi tai gadījumā, ja kādam no piederīgiem veselības vai citu iemeslu dēļ izceļošanu varētu atlikt. Lielās bagāžas pārkārtošana transitnometnēs ir grūta un bieži pat neiespējama. Nopietni sarežģījumi rodas, ja oriģināldokumenti (dzimšanas, laulības apliecības uc.) iesaiņoti lielajā bagāžā, jo tie nepieciešami pie konsula.

Tiem, kas kādreiz slimojuši ar tbc, ieteicams ņemt līdzi vecos rentgena uzņēmumus, vismaz gadu vecus, tāpat pēdējā gada svēršanās rezultātus un pēdējo triju mēnešu krēpu izmeklēšanas un asinsgrūšanas rezultātus. Svēršanas un asinsgrūšanas rezultātus var apliecināt nometnes galvenais ārsts, bet krēpu izmeklēšana izdarāma attiecīgās IRO vai vācu laboratorijās. Rentgena uzņēmumi vēlami no tbc klīnikām.

ATBALSTĪS PASĀKUMUS, KAS KALPO LATVIJAS ATBRĪVOŠANAI

Latvijas pretestības kustības dalībnieku apvienības ceturā gada kārtējā sapulcē notika Hanavas nometnē 16. un 17. jūlijā. Pēc referātiem un ziņojumiem par līdzsērējo darbu pieņemta vadlīnijas turpmākam darbam, atzīstot, ka apvienības darbība jāturpina visās emigrācijas zemēs. Latviešu sabiedrības iekšējā dzīvē un apvienības pārstāvjiem pie centrālām un idejiski radniecīgām organizācijām jāatbalsta pasākumi, kas kalpo Latvijas atbrīvošanai, tautas saglabāšanai un cīņai pret bolševismu, bet jāatturas no stridēm, kam nav tieša sakara ar šiem jautājumiem. Pārrunājot emigrācijas jautājumu, atzina, ka apvienības dalībniekiem, kas nolēmuši izceļot tālāk un ja nav īpašu motīvu, būtu jāizceļo uz ASV. Izceļot uz ASV līdz šim palīdzējis māc. O. Blūmfists un lūgs viņu arī turpmāk atbalstīt nepātraukt.

Izdarot vadības vēlēšanas, par LKPD priekšsēdi ievēlēja kapt. Adolfu Blāki, vadība: A. Endziņu, A. Bangu, A. Bērziņu, I. Endziņu, B. Loču, T. Andersonu, V. Rutku un A. Neparu; kontroles padomē: H. Jurkovski, A. Augustkalnu un E. Kāpostīnu, bet par pārstāvjiem: pie LNP — A. Endziņu un A. Neparu, pie CA — R. Veldemāni un I. Endziņu.

Sakarā ar līdzekļu trūkumu apvienības darbam, nolēma lūgt centrālo organizāciju atbalstu.

trijām balsīm, bet ne vienu pašu.

Atmetot ilūzijas un vāji pamatoto patētiku, bet ieskatoties īstenībā, kādā tā ir, mums būs ļoti grūti atrast pietiekamu argumentu mērķslēdīgam starpveidojumam, kāds ir šī „Baltijas ūnija”, ceļā no neatkarīgas, suverēnas Latvijas, cauri Eiropas ūnijas pagaidveidojumam uz visu tautu saliedēto kopsaimi.

Vai tagad būtu īstais laiks pacelt tīk īpatnus jautājumus, tērēt laiku, spēkus un līdzekļus kādai ilūzijai, ko visoptimistiskākie pārsprīdēji varētu labākā gadījumā apzīmēt par kādreiz realizējamu, bet lielākā tautas daļa uzskatīs par nekad nepieņemamu. Vislabākais, ko mēs varam sev diktēt: aiztaupīt šobrīd visas pretrīkstības, lai mēs būtu vienoti pamatsvara uzdevumiem.

Noslēgumā gribas jautāt, kāpēc šāda ūnijas doma pēkšņi ir pārcēlta? Gribas domāt, ka atbilde ir vienkārša. Proti: mūsu trimdas valdībai un visiem tautiešiem, kas uzmanīgi un jūtīgi seko un vērtē mūsu trimdas dzīvi, uzmašas atzīpa, ka līdz šim veiktais nav pietiekams. Vajadzētu formulēt asāk un precīzāk mūsu uzdevumus. Nepieciešams kāpināt aktivitāti. Da-

Latviešu izceļotāju vidū ļoti reti atgadās analfabēti, bet vecākās paaudzes vidū tomēr atrodas pa kādam lasīt un rakstīt nepratējam. Tā nesen Sveinfurtes transitnometnē ASV konsuls izceļošanu kādai lielākai latviešu ģimenei atlika tikai tādēļ, ka ģimenes galvas tēvs izrādījās analfabēts. Izceļošanu atlika, kamēr viņš iemācīsies lasīt un rakstīt.

Visās transitnometnēs, bet īpaši Gronā, daudzām izceļošanu pēdējā brīdī ļoti apgrūtinā pret aizbraucējiem iesniegtās denunciacijas. Pēdējā laikā gan vairākas iestādes anonīmas sūdzības valrs neievēro, bet katrā ziņā sarežģījumus tās var radīt. Denunciacijas izrādījušās par abpusēji griežīgu zobenu, jo iestādes izseko arī denunciaciju iesniedzējiem; tie bieži vien izrādās komunistu aģenti, un valrākos gadījumos arī tiem, kas denuncējuši aiztriebības, pašiem ar to radušies lieli sarežģījumi, un tiem dažkārt pat liegta izceļošana.

J. Venners

YMCA's aktivitāte angļu joslā

Pasaules YMCA's apmācību centra Horneburgā 10. un 11. jūlijā sadarbības DP tautību YMCA's angļu joslā (National Advisory Boards) un nodaļu priekšnieku konference. Tajā piedalījās Pasaules YMCA/YWCA angļu joslā direktors J. Bednareks, dir. B. Radziņš un 108 dažādu tautību YMCA's pārstāvji, no tiem 31 latvietis, 12 igauņi un 6 lietuvieši.

Direktors J. Bednareks referēja par Pasaules YMCA/YWCA's darbību, kas norit ciešā sakarā ar IRO. Attiecībā uz nākotni direktors norādīja, ka YMCA's darbs jāturpina, iesaistot jaunus brīvprātīgos darbiniekus. Emigrācijas nozare, izdevusi brošūras par Ameriku, Jaunzēlandi, Kanādu, Austrāliju un Brazīliju. Izdoti arī biļeteni un angļu valodas mācības grāmata „Phrase Book”. Par YMCA's pārkārtošanās centru darbību Neistātē un Horneburgā referēja dir. B. Radziņš.

Konference pēc dzīvām debatēm vienprātīgi atzina, ka darbs DP nacionālām YMCA's nodaļām jāturpina arī pēc 1950. gada 1. jūlija, kad IRO savu darbību ielauzīs. Konferencē dalībnieki lūdza dir. J. Bednareku rūpēties, lai nacionālās DP YMCA's emigrācijā atzītu par pilntiesīgu locekli Pasaules komiteju.

Dedelstorfas latviešu nometnē 9. un 10. jūl. ev.-lut. draudze kopā ar YMCA/YWCA rīkoja evaņģēliskās dienas, aicinot par referentu Luterāņu pasaules federācijas Imbsausenas studiju centra direktoru prof. Dr. theol. Fel. Smītu. Labi apmeklēto priekšlasījumu ciklu kuplīnāja piemērota mūzikas programma, piedaloties komp. Haraldam Berino, solistei Emmaī Saulītei u. c. Notika arī bērnu dievkalpojums un jaunatnes tējas vakars.

Var sapemt galvojumus

IRO galvenais štābs angļu joslā Lemgo publicējis garšu sarakstu par personām, kurām sapemts galvojums izceļošanai uz ASV, bet kuru dzīves vieta nav zināma. Sarakstā minēti arī sekojošie latvieši: Jāzeps, Anna, Pāvels, Tatjana, Lidijs, Jozefs un Aleksjs B. Labāk ir ar pēd. zināmo dzīves vietu Zengsardēnas - Vilhelmhafenas DP nom. 14. bl. un Jozefs un Jozefine Steponaiši ar pēd. zināmo dzīves vietu Seedorf B. Seven Bremerfoerde.

bīgi, ka te starp citu arī jāuzduras uz Baltijas tautu trimdnieku vadības kāpinātas sadarbības nepieciešamību. Jāatrod pastāvīgas, dziļas sadarbības iespējas LNP, LCP, LCK un sūtniem ar attiecīgajiem orgāniem pie mūsu kaimiņiem. Tāpat ciešāk jāsaliedē informācijas vadības kopdarbs un pēc vajadzības arī atsevišķu resursu sadarbība. Tas viss ir ļoti svarīgi. Taču piebīdīsim bez pašapmānīšanās — tas nav vissvarīgākais. Nacionālās komitejas, vai LNP pārstāvniecības radīšana ASV sadarbībai ar citām aizdzēlās priekškāra valstu nacionālajām komitejām, resp. valdībām, ir daudz svarīgāka. Tāpat daudz svarīgāk būtu panākt līdzdarības iespēju topošajā Eiropas ūnijā.

Bet nu no šīs vienkāršās sadarbības nepieciešamības starp Baltijas tautām ir ar aizrautību aizsāksis pārāk tālojošs iecerējums. Labākais, ko mēs varētu darīt, ir — pieņemt to „zināšanai” kā vienu variantu un atlikt to nevien izlemšanai, bet arī apspriešanai uz nenošakāmu nākotni, bet pašiem tagad kāpināt spēkus pamatuzdevumiem.

Roberts Trepša

DIPLOMATA UN PRESES DARBINIEKA JUBILEJA

Ģenerālkonsuls J. Kļaviņš-Ellanskis jau 30 gadus strādā Latvijas labā

Latvijas ģenerālkonsuls Bernē J. Kļaviņš-Ellanskis šovasar atskatās uz rosīgā konsulārā darbā pavadītiem 30 gadiem, atzīmējot arī savu 65. dzimšanas dienu. Pusi mūža pa-

vadāms Sveicē, pašizlīdzīgais darbinieks un patriots daudz strādājis Latvijas vārda populārizēšanā turienes presē un sabiedrībā, ievērojamā mērā palīdzēdams nodibināt un uzturēt sirsnīgas attiecības abu valstu starpā.

Ievērojamā darba jubilejā J. Kļaviņš-Ellanskis starp citiem apsveica bīskaps J. Rāncāns un Latvijas Sarkanā krusta amerikāņu joslā direktors R. Liepiņš. Lielais Sveices galvaspilsētas laikraksts Neue Berner Nachrichten (27.6.) ievietoja preses savienības ģenerālsēkretāra V. Bīkela rakstu, kurā tas atzīn-

giem vārdiem cildina mūsu ģenerālkonsula un sirsnīgā Sveices drauga nopelnus, novēlēdams viņam piedzīvot dzimtenes atbrīvošanas dienu.

Jānis Kļaviņš-Ellanskis dzimis 1884. g. 27. jūnijā Saikavā kā lauksaimnieka dēls. Augstskolas izglītību baudījis Vīnē. Jau agrā jaunībā piedalījies sabiedriskā dzīvē, nodibinot Saikavā vairākas biedrības. Par aktīvu darbību 1905. gada revolūcijā cara valdība piesprieda viņam alzmuguriski nāves sodu, kādēļ viņš emigrē uz Ārzemēm.

Kopš 1904. gada Kļaviņš-Ellanskis darbojas par žurnālistu Pēterburgas avīzē, Dzimtenes Vēstnesī, Zemkopī un Liepājas Dzīvī un citos izdevumos. Arī emigrācijas laikā viņš paliek ciešā kontaktā ar presi, strādādams daudzos Vācijas, Austrijas un Sveices laikrakstos, kā arī plašākajā Sveices rītu aģentūrā Schweizerische Deutschesagenten. Kopš 1919. gada jūnija atradies Latvijas Ārlietu ministrijas dienestā, vispirms kā mūsu diplomātiskās misijas Bernē preses nodaļas vadītāja, pēc tam kā konsulārs, vicekonsuls, konsuls un ģenerālkonsuls. Vairākkārt deleģēts uz starptautiskām konferencēm kā Latvijas valdības pārstāvis. Bijis 10 gadus Bernes konsulārā korpusa valdes loceklis. Apbalvots ar Triju zvazīņu ordeni un Atzinības krustu. Pēc otrā pasaules kara Kļaviņš-Ellanskis daudz rūpējies par mūsu bēgu atbalstīšanu Sveicē. Viņa nopelni lielā mērā arī tas, ka Sveice uzņēma atpūtas grupu latviešu DP bērnu no Vācijas. J. Kļaviņš-Ellanskis joprojām darbojas arī vairākos Sveices laikrakstos, tā valdīdams apgalstot mums nodarīto nelaimību un cīnīties par Latvijas brīvības atgūšanu.

25 DP studenti uz Kanādu

Kanādas raktuvju un dabas bagātību ministrija, pēc biļetena ziņām, apstiprinājusi plānu par 500 DP speciālistu izvietojšanu Kanādā, sadarbībā ar turienes pakalpojumu klubiem (Canadian service clubs). Augustā no Brēmehafenas aizbrauks arī 25 DP studenti, ko studiju turpināšanai Toronto universitātē izraudzījis prof. Longs.

Nelielā skaitā DP sākusī uzņemt arī Bolīvija, kas jau pieņēmusi divus naftas inženierus no britu joslā Vācijā un tagad meklē 10 lauksaimnieku ģimenes, kam jābūt ar spānisku izcelšanos (?), solot katrai ģimenei dot zemi un 3 istabu māju ar dārzu. Bolīvijas galvas pilsētas Kolumbijas simfoniskais orķestris salīdzis no DP vidus otro vijolnieku.

Irānas valdība izteikusi interesi par dažādiem speciālistiem no DP vidus — ārstiem, inženieriem un agronomiem. Abesinija jūlija sākumā uzņēmusi vēl otru veteriņāraru un ceļu inženieri, bet pašreiz turpinot sarunas ar dažiem citiem kandidātiem. Indija joprojām meklējot DP — aldarī.

DP izceļošana turpinājas ne tikai no Vācijas, Austrijas un Itālijas, bet jūlija otrā pusē uz Kanādu devušies arī 230 poļu strādnieku, no Mombasas, Austrumāfrikā.

DAUGAVAS VANAGI SASAUCAS

Aprūpes biedrības Daugavas Vanagi nodaļu delegātu pilnsapulci Virčburgas latviešu nometnē 6. augustā pl. 14 atklās centrālās valdes priekšsēdis plkv. V. Janums. Daugavas Vanagi nevien biedru skaita, bet arī saimniecisko un aprūpes pasākumu ziņā izvērtusies par vienu no vissīprākajām mūsu organizācijām, tā ka plašo darba kārtību būs iespējams paveikt tikai divi dienā. Daugavas Vanagu darbībai vērtoties plašumā arī citās zemēs, nupat Austrālijā nodibināta jau otrā DV nodaļa.

IZDEVUMS KARĀ CIETUŠO INFORMĀCIJAI

Likumus un noteikumus par palīdzību karā cietušiem izdevusi LCK. Grāmatīpas uzdevums sniegt trimdā ļoti nepieciešamo informāciju par tiesību jautājumiem, un tajā sakopoti Rietumvācijā spēkā esošie likumi un teksti, kas attiecas uz kara invalīdu un to piederīgo pensijām un citu palīdzību. Teksti iespiesti vācu valodā, bet, lai atvieglotu orientēšanos tajos, paskaidrojumi doti latviešu valodā. Grāmatīpas materiāls sakārtots pēc okupācijas joslām.

VĒSTULES REDAKCIJAI

VĀCIETĒM DOD PRIEKŠROKU

Maija beigās devos darbā uz Angliju. Neciešami bija apstākļi abās Mīnsteras transitnometnēs — Portsmutas un Līnkolna kazarmās: netīras telpas, nelietojamais mazgātavas un labierīcības, blakstis, īsta cietumnieku pārtika. Tomēr dažas ģimenes ar maziem bērniem te dzīvoja mēnešiem, — lai gan turpat blakus bija liels pustukšs barakas, kur nesalīdzināmi labākos apstākļos uzturējās izceļotāji — vācietes. Vieni pēc iesniegtas rakstveida protesta arī daļu no mums pārcēla uz turieni.

Līdzīga parādība vērojama arī pašā Anglijā. Nometnes gan te visur labas, bet darba izvēles ziņā vācietiem atkal ir priekšroka: tas parasti dabū darbu zīda fabrikās, kamēr strādniekiem jāpmerlinās ar daudz grūtāko un neveselīgāko darbu kokvilnas rūpniecībā. Nometnēs bieži vērojams, ka vācu sievietes dzīvo stipri vaļīgi. H. Hencē, Inskipā

JAUNI PEN KLUBA VĀCIJAS GRUPAS VALDES LOCEKĻI

Latvijas PEN kluba Stokholmas ievēlētā jaunā valde apstiprinājusi arī Vācijas grupas valdes locekļus Jāni Jaunsudrabinu, Jāni Portieti, Jāni Veseli un Fr. Igaļu.

VIENU PROCENTU NO ALGAS ZIEDO INVALIDIEM

Lai kaut cik uzlabotu slimu kara invalidu grūto iztikas stāvokli, britu joslās visu latviešu sardžu un darba vienību viri labprātīgi, sākot ar augusta mēnesi, nolēmuši tiem sniegt regulāru pabalstu, dodot no savas algas vienu procentu Edmundstāles, Heilgenhafenas, Neustātes, Slezvīgas, Deisterhorstas, Hüntlozas, Lībekas, Deuklingenas un Sennes slimnīcās ievietotajiem tautiešiem, bij. karavīriem. Tādā veidā tie katrs saņems ap DM 10,— pabalsta mēnesi.

Apzināsim latviešu trimdnieku kapu vietas

Bēgu dzīves arhīvs uzacina visus latviešu vietējos pārstāvēs apzināt to darbības rajonā esošās latviešu kapu vietas un ziņas iesūtīt LCK Bēgu dzīves arhīvam. Iesūtāmās ziņas vēlamas ietilpināt aplūkotā tautiešu personāļu datus, kapsētu nosaukumus un atrašanās vietas, kapu atrašanās vietas u. c. iespējamos datus. Arhīvs ieteicēstis arī saņemt kapu vietu foto attēlus.

Tāpat bēgu dzīves arhīvs uzacina organizācijas un privātpersonas, kuru rīcībā būtu jau agrāk savāktie materiāli par latviešu kapu vietām svešumā, tos iesūtīt arhīvam.

Sūtījumi adresējami J. Rasmanim, (21a) Augustdorf B. Detmold, DP Lager.

Labdaris un cīnītājs par taisnību un savu tautu

Kaut skaitliski esam maza, tomēr apdāvināta tauta, tāds ir spriedums, ko par mums dod citas, lielākas tautas. Otrā patiesība, arī no cittautešu mutes nākusi, ir, ka sava lielā individuālisma dēļ ātri asimilējami. Taču mums ir viri, kas, svešos laudis un svešās zemēs dzīvodami un tāpat būdami individuālisti, ziedo savai tautai un tās brīvībai sevi visu. Šāds vīrs, kas sevi apvieno Dieva kalpu, labdari, tautas un taisnības karotāju, mūziķi, sapņotāju un individuālistu, ir baptistu mācītājs Kārlis Purgailis. Savienotās valstīs — zemē, kur daudzi dolara medībās un ciņā par savām ērtībām mūsu tautai pazudaši, Purgailis, turpretim, izaudzis par vienu no izcilākajiem mūsu cīnītājiem.

Viņa centieni atbalstītājs, latviešu sabiedriskais darbinieks ASV Roberts Siliņš par Kārlī Purgaili raksta:

1938. g. pie manis Ņujorkā ieradās dzīves spara pilns jauneklis, teoloģijas students, kas tikko bija iebraucis no Brazīlijas latviešu kolonijas Vārpa, lai ASV iegūtu mācītāja gradu. Viņam līdzī bija viļņi, no kuņas viņš nav šķīries 20 gadu laikā. Klusībā viņu apbrīnoju tā skaidrās latviešu valodas, karstās latviskās sirds un uzņēmības dēļ. Līdz 1940. g. kamēr viņš ieguva mācītāja gradu baptistu seminārā Teksasas štatā, viņu vairs neredzēju. Bet tad viņš atkal ieradās Ņujorkā un darbojās par latviešu baptistu draudzes mācītāju. Šajā amatā viņu atceros kā dedzīgu sludinātāju, spējīgu kapa vadītāju, enerģisku un patriotisku sabiedrisku darbinieku, kas nebaidījās cīnīties pret komūnismu, padomju diktatūru un tās nežēlīgo izricību ar latviešu tautu.

Pēc ražena darba posma Ņujorkā, kur K. Purgailis visus spēkus ziedoja latv. mēnešrakstam Drauga Vēsts, viņš, savus līdzekļus iztērējis, gan sarūgtināts, ka šim pasākumam bija jāpārstājas, bet nesalauzta devās uz dienvidu štatiem, kur, Dienvidu baptistu konvencijas aicināts, uzņēmās draudžu mūzikas un kora priekšnesumu vadību.

Un Purgailis nebūtu Purgailis, ja viņš arī sev tik grūti brīdī aizmirstu savu tautas brāļu ciešanas. Viņš ceļoja no vienas vietas uz otru. Baznīcās, klubos un sanāksmēs viņš stāstīja par Latviju un latviešu tautas postu un ciešanām zem boļševiku terrora. Viņa priekšlasījumi pievērsa uzmanību arī ASV presei un ievietoja viņa rakstus. Purgailis aicināja sniegt palīdzību latviešu trimdiniekiem — ziedot pārtiku, drēbes un apavus un sagādāt izceļošanas iespējas.

Panākumi bija neregulāri. Purgailis bija izdalījis amerikāņiem ap 25.000 latviešu bēgļu adreses, un sākas sakaru nodibināšana un palīdzības sūtījumi uz Eiropu. Rezultātā materiālā palīdzība, ko ar viņa gādību saņēmuši trimdinieki, vērtējama ap pusmiljona dol., bet iecerēšanas galvojumi — simtos. Un to visu paveicis tikai viens vīrs!

Bet tas jau nav viss K. Purgailis darbs. Bez svētīgā palīdzības darba trūkumcietēju atbalstam viņš veic vēl kādu citu misiju — amerikāņu sabiedriskās domas noskaņošanu, ciņu par bēgļu atbalstu, ciņu pret komūnisma briesmām. K. Purgailis neatlaidība, ticība un enerģija savu mērķu īstenošanai noder par paraugu katram latvietim, tad vienoti, ne strīdāmi, mēs patiešām sasniegsim nesalīdzināmi vairāk, nekā to esam spēējuši līdz šim.

AMERIKĀ DP IZREDZES VISLABĀKĀS — saka latvieta, kas izbraukājusi visus kontinentus

Neparasts gadījums — sastapt latviešu DP, kas paguvjis izbraukāt visus pasaules kontinentus un isā atpūtas brīdī, starplaikā starp diviem ceļojumiem, iegriezies atkal „mājās”. Šoreiz šīs mājas ir neliela istabiņa Eslingenas latviešu kolonijas blokēkā, un lielais ceļotājs izrādās īstenībā ceļotāja — Evaresta Ausekļa kundze, kas jau kopš 1947.

Latviešu DP — pasaules apbraucēji ceļā uz Argentīnu; emigrācijas transporta pavadonī (no kreisās): R. Pudāne, V. Raudpīšs, E. Ausekle un I. Mežīte uz tvaikoka „Gen. Sturgis”.

g. maija strādā IRO dienestā par DP emigrācijas transportu pavadoni uz populārā amerikāņu armijas tvaikoka „Gen. D. S. Sturgis”.

„Šoreiz esmu ieradusies tieši no Austrālijas, kur biju pirmo reizi,” stāsta E. Ausekle, rādīdama vienu no savām ceļojuma trofējām — izbāztu ķenguru ar mazu ķenguru somā, ko tā ieguvusi Sidnejas zooloģiskajā dārzā. „Nebiju redzējusi mājas kopš pagājušā gada, kad pēdējo reizi ieradās te uz 24 stundām. Iespaidi? To, protams, ir milzīgs valrums, bet avīzēs tagad jau tik daudz latviešu rakstu no visām pasaules malām, ka varētu pateikt maz jauna. Runājot par Austrāliju, mans personiskais iespaids par šo kontinentu nav sevišķi labs. Arī tautieši, ar kuriem iznāca satikties Sidnejā, nebija ar saviem darba un dzīves apstākļiem apmierināti. Runājos ar vairākiem latviešiem, kas strādā par māsām Sidnejas tuberkulozes slimnīcās. Tās visas sūdzējās par ļoti smago darbu nakts maiņās. Šajās slimnīcās, kur katru nakti mirstot 4—5 slimnieki, mūsu pienākums esot arī mazgāt līkus, ko Latvijā vienmēr veica samīdāri. Tāpat jāzina, ka Austrālijas iedzīvotāju sākotnējā sirsniņa un laipnība pret mums sāk atdzist, jo viņi par baltiešiem sauc visus iecelotājus, un tā mūsu tautiešiem nereti jācieš par citu nodarītiem grēkiem.

Pēc maniem vērojumiem, latviešiem grūti kļūst arī Argentīnā, lai gan citādi šī zeme šķiet patīkama. Esmu turp pavadījusi pavisam 4 transportus, pie kam pirmajā reizē aizvestos latviešus vēl pēc trim mēnešiem atradu dzīvojam ļoti sliktos apstākļos — nabadzīgās mājās bez jebkādam mēbeļiem. Arī nekāda darba aizsardzība Argentīnā nepastāv, tā ka iecelotāji ātri var nonākt neapmaksājamā stāvoklī.”

„Kādas zemes esat vēl apmeklējusi? Kur jūs pati vislabprātāk vēlētos apmesties uz dzīvi?” — „Visbiežāk iznācis braukt uz ASV, kur

kuģis uzņem pārtiku. Bez tam — Brazīlija, Venecuēla, Kanāda, pa ceļam Itālija, Ēģipte, Indija u. c. zemes. Pati esmu jau kopā ar vīru ievadījusi formālitātes, lai vēlāk apmestos uz dzīvi ASV, kur, šķiet, DP ir relatīvi vislabākās izredzes tikt uz zāla zara. Īstenībā no visām redzamām zemēm man gan vislabāk patīkusi Itālija, — gan dabas ainavu, gan turienes mākslas dzīves ziņā. Nesen redzēju Pompeju operā Aidas uzvedumu, un jāzina — tas bija nepārspējams. Pat Ņujorkas Metropolitēna operas mākslinieki netiek Itālijā dziedoņiem līdz. Bet Itālijā, protams, DP ir tikpat kā neiespējams iekļūt.”

„Kā patīk dzīve un darbs uz kuģa?” — Esmu pilnīgi apmierināta. Skaitos kuģa medicīniskajā personālā, kopā ar vairākiem citiem latviešiem. Par latviešu darbiniekiem kuģa vadība vienmēr izteikusies ļoti atzinīgi. Protams, gadās arī konflikti ar braucējiem, kas stingrajai kārtībai uz kuģa negrib padoties, un, diemžēl, nolaidīgi pasažieru vidū dažkārt atrodami arī mūsu tautieši. Vispār medicīniskā aprūpe, tāpat pārtikas apgāde uz kuģa nostādīta priekšzīmīgi.”

„Kā uz kuģa kļūties jūsu pavadītajiem latviešiem?” — „Skaita ziņā latvieši gandrīz visos transportos bijuši mazākumā — lielākais skaits vienā reizē bija 120, no 840 pasažieriem. Bet sabiedriskās un kultūralās rošanās plāksnī latvieši vienmēr bijuši ļoti aktīvi, arī darīnot tradicionālo kuģa avīzi, kas mēdz iznākt gandrīz katrā braucienā.”

„Val vēl ilgi turpināsīt šos ceļojumus?” — „Ceru vēl vienu otru braucienu izdarīt, jo šis darbs ļoti interesants. Protams, reiz jau būs jāpāriet uz sauszemi, un ceru, ka atradīšu jaunās mājas Amerikas krastā.”

„Audžu māmuļā” Sidnejā

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Māmuļas vārds kādreiz piederēja Rīgas latviešu biedrības namam. Sidnejas latviešu biedrība pie tāda vēl nav tikusi. Taču „Audžu māmuļā” atrasta. Tā ir igauņu kluba ēka. Ja vēlaties sastapt latviešus — lūdz, katru piektdienas vakaru „Audžu māmuļā”.

Mazajā zālītē maiga balss steigzi komandē: „Soļus drošākus! Galvas augstāk! Atkārtosim Sudmalpas!” Tur gatavojas tautisko deju grupa baletdejojājas Viļas Vētras vadībā. Pēdējā jau lemanojusi Sidnejas mākslas lauju atzinību. Otrā zāles stūrī sapulcējušies koristi. To vidū pat tautieši no Ķīnas. Dirģents Bīrīps sūdzas, ka jaunie laudis nenāk dziedātāju bariņā.

Mazā blakus telpā rīkojas biedrības vadība. Arī citkārt grūti sastopamais priekšnieks inž. Felikss Brūvelis, jo pienākumi to ik brīdī aizrauj no sarunas. Viņš Austrālijā ieradies pirms 18 gadiem. „Iecerēts daudz,” stāsta smaidīgais latviešu sabiedriskais darbinieks, „tikai jānāk talkā pašiem tautiešiem, kuru Sidnejā ir vairāk nekā 500. Tad panākumi radīsies.”

Operdziedonis Kārlis Nicis, arī jau vecs „austrālietis”, aizņēmis latviešu un Latvijas propagandas darbā. Reizi mēnesī viņš Sidnejas radiofonā stāsta par mūsu zemi.

„Kādēļ dienai tikai 24 stundas?” žēlojas sekretārs Kārlis Sulcs, kas tikai kopš 2 gadiem lebracis no Ķīnas. Apbrīnojama ir viņa nenogurstošā rosiņa — darbs paša dārzniecībā, jākārto latviešu kartotēka, jāpārziņa biedrības raksti, jāaprūpē 6 bērni, un vēl paliek naktis laika latviešu literatūrai. Tā katru piektdienu līdz vēlai pusnakti stundai „Audžu māmuļas” sienās atbalsojas latviskas skaņas.

Vai kādreiz Vācijā laudis nestāstīja austrālietis esam gauži slinkas? Caurās zeķes nelāp, bet vienkārsi aizsviežot. Un sievietes rokdarbus nepazīstot. Tā zināja stāstīt cilvēki, kas esot Austrālijā skatījuši. Varbūt tā te bija toreiz.

Un šodien? Pilsētas elektriskajos vilcienos katrā otrā sievietē nodarbojas ar kādu rokdarbu. To pašu var redzēt ielu dzelzceļos, autobusos, stacijā uzgaidāmās telpās, kino zālēs un pat kafējnicās. Un vai eiropietes zeķu caurumus aizlāpītu rūpīgāki, arī jāsaušas.

Austrālijas derbija suņus nepazīstu. Daudzi no tiem esot slaveniem vārdiem, laikrakstos cildināti, vairākus kausu īpašnieki vai lielu naudas summu izcīnījuši. Pazīstībai 11 gadus veco sacīkšu suņu vaterānu Dēro, istā vārdā Tropadēro.

Pirms diviem gadiem Holandē ieradās latviešu jaunavas, lai strādātu slimnīcās un mācītos par māsām — slimnieku kopējām. Daļa

Bēgli Dānijā izsvelpj Maskavas vēstnešus

Pēdējā laikā Padomju savienības sūtniecība Dānijā bija no jauna pastiprinājusi aktivitāti nevācu bēgļu vidū, aicinot tos „mājās” un rīkojot „masu sapulces”. 18. jūlijā šādu sapulci rīkoja lielākajā — Prags Boulevarda nometnē Kopenhāgenā, kur mitinās astoņu tautību bēgli. Policija, zinot nometnes iemītnieku noskaņojumu pret „viesiem”, drošībai bija atsūtījusi trauksmes mašīnu.

So gadījumu pirmā lappusē ar lielu virsrakstu „Krievi izsvilpti bēgļu nometnē” plaši atferē dāņu laikraksts „Kobenhavn”. Nometnē krievi saņemti ar svīpniekiem un saucieniem „Ejiet prom!” Zālē publikas nav bijis, bet galdi un soli bagātīgi noklāti ar antikomunistisko literatūru un E. Rirdāna karikatūru izdevumu „Tētiņš Josifs”. Krievi, kādu stundu velti izgaidājuši, nolēmuši atteikties no sapulces. Viņiem cauri policijas ierindai atstājot nometni, cieši pēdās svīpdam un saukdami sekojuši vairāki simti bēgļu.

„Var droši sagaidīt,” konstatē dāņu žurnālists, „ka Padomju pārstāvji Dānijā vairs nemēģinās organizēt jaunu sapulci, lai mēģinātu pierunāt bēgļus braukt mājās. Vakarēdiena apliecinājā, cik veltīgas ir šādas pūles.” Šķiet, pie šīs atziņas nākušī arī paši krievi, jo 20. jūlijā „masu sapulce” bija pārdzēta arī Jonstrupes nometnē, bet pēc iepriekšējās neveiksmes to pēdējā brīdī atsaucā.

Talkā nāk amerikāņu baznīca, prese un radiofons

Māc. Oskaram Blūmitim izdevies interesēt Kvinsijas baznīcu apvienību (Quincy Council of Churches) par latviešu DP imigrācijas lietām. Organizācija apvieno 26 šējenes protestantu baznīcas. Kongregācionistu namā Kvinsijā (pie Bostonas) iekārtota DP lietu darbvedība. Pareizāk būtu teikt — latviešu DP darbvedība, jo tā apstrādā tikai latviešu lietas.

Ik dienas 2—3 amerikāņu sekretāres brīvprātīgi veic informācijas un propagandas darbu. Kartotēkā atrodami vairāki simti LCK informācijas nozares iesūtīto ankešu ar fotografijām un biogrāfiskām ziņām. Iekārtota arī kartotēka pēc arodziem, lai ieinteresētie amerikāņi varētu vieglāk atrast sev piemērotu darbinieku. Tautieši dažkārt uzdod iecerēšanai pārāk neizdevīgus arodus, piem., aktieris, jurists, tautsaimnieks utt. Jāsaušas, vai kāds no mūsu aktieriem vai juristiem Amerikā varēs strādāt savā profesijā bez ilgstošām valodas studijām. Der padomāt arī par glietiem foto attēliem. Darbvedības telpās iekārtota arī maza latviešu daiļamatniecības izstāde.

Ik dienas laikraksta „Quincy Patriot Ledger” pirmajā lappusē ievietoti propagandas raksti un DP biogrāfijas ar ģimeņiem. Šējenes raidītājs WGDA ik dienas 10 minūtes sniedz DP propagandas programmu, dažreiz to ilustrējo; arī ar latviešu tautas dziesmām latviešu mākslinieku izpildījumā.

Māc. Blūmitis par šo savu svētīgo darbu izsakās: „Pateicība man nav vajadzīga, atlīdzību par to nekādu nesapemu. Gribētu lūgt tautiešus, lai ar pārsteidzīgiem novērtējumiem ir uzmanīgi. Ja atbildētu uz visām tautiešu rakstītām vēstulēm, nebūtu laika strādāt viņu labā.”

J. A.

Divi gadi dzīves skolā

Latviešu jaunavas atstāj Holandi

Viņu jau agrāk atgriezās Vācijā, daļa izkļušas pa visu zemi, bet nupat jūlija sākumā gandrīz visas vēl atlikušās aizbrauca uz Vāciju, un tikai dažas vēl paliek šeit vecajā darbā. Vēl kādas brauks pie saviem piederīgiem Kanādā, un ar to būs beigusies viena no pirmajām emigrācijas akcijām šepat Eiropā.

Holande, varbūt, ir konservatīva zeme, un paši holandieši, liekas, par daudz nodevušies saviem reliģiskajiem striidiem, bet, kad prasa tām pašām aizbraucējam, arī viņas saka, ka te dzīvot var, jo te ir izkoptā, taisnīgākā un cilvēcīgākā Eiropas daļa. Te gan nevar stāvēt bagāts kļūt, bet var justies cilvēci, un atsevišķs indivīds nekad tik kļiedzošā veidā netiks izmantots, kā to dzird notiekam aizjūras zemēs.

Holandes iestādes ir humānas. Imigrantus te neuzskata par nevēlamiem ārzemniekiem, viņus pielīdzina holandiešiem un apietas kā ar cilvēkiem, kas pārcietuši smagu nelaيمي un pelna zināmu saudzību. Vairākas latviešu jaunavas jau pirms noteiktā termiņa ir tikušas citā, labāk atalgotā darbā un, cik man zināms, tad arī draudoša bezdarba gadījumā darbā ir paturēta latvieta, bet atlaistas holandiešes. Kāda latvieta, kas tagad dzīvo pilnīgi patstāvīgi un pelnās šūdam holandiešu drēbes un arī privāti ar slimnieku kopšanu, iestādes jau otro gadu piesūta pensijas karti; jāleimē tikai zināms skaits apdrošināšanas marķu, un viņa, tāpat kā visi holandieši, nelaimes gadījumā, slimībā vai vecumā saņems noteiktu pabalstu. Meitenes te sūra darbā nostrādāja divus gadus, iemācījās ar mazu izpeļu, bet patstāvīgi veidot savu mazo dzīvi un paturēja savu latvisko garu un stāju.

Un tomēr mūsu meitenes raisās no Holandes valā. Dabīgi rodas jautājums: kāpēc viņas to dara? Pats biju Vācijā kļāt pie sarunām, kad šīs jaunās meitenes vervēja darbam Holandē. Gandrīz visām viņām bija piederīgie un tuvinieki, kas palika Vācijā — vecāki, brāļi, māsas, ligavaņi, un arī visus tos solīja pēc neilga laika ielaist darbam Holandē. Bet, liekas, tikai viena pati veca māte, pateicoties meitu enerģiskai rīcībai un māsas holandiešu ģimenes pretimnākšanai — iepriekšējam viņu pieņemot par kalpotāju savā ģimenē — ir tikusi Holandē. Pārējām piederīgie šeit netika. Varbūt viņas nebija tik enerģiskas, bet varbūt arī nemēģināja to panākt. Taču šīs apstākļa, liekas, ir pats galvenais, kāpēc viņas no Holandes devušās prom, jo katrā grib būt kopā ar savējiem. Bez tam ir arī ziņas par labāku izpeļu un drošāku dzīvi citās, tālākās zemēs, kur kara bieda ēna nav tik draudīga. Un tāpēc latviešu meitenes dodas atpakaļ uz Vāciju, lai kopā ar tuviniekiem mēģinātu tikt uz Austrāliju, ASV, Kanādu vai citur.

Bet Holandes iestādes ir humānas līdz galam un nerikojas tā, kā to, piemēram, dara tās kaimiņu zeme Beļģija. Aizbraucējas patur te dabūtās Nansena Holandes ārzemnieku pases, un gadījumā, ja grūtību dēļ, kādas tagad iecelotājiem rodas sakarā ar IRO darbības drīzu izbeigšanu, viņām Vācijā nelaimētos un viņas nekur tālāk netiktu, tām vēl arvien paliek iespēja atgriezties Holandē.

Arī mēs, pārējie latvieši, kas šeit Holandē vēl dzīvojam, ne visi domājam te palikt; viens otrs arī kājas, lai pamēģinātu laimi Dienvidāfrikā, bet gadījumā, ja salāsies desmit vīru, dotos uz Austrālijas komisiju Vācijā. Katram jauno pagaidu dzīvi gribas sākt tālāk no iespējamā nākošā kara lauka. Eiropu gan atstāt ir žēl, bet vēl nesenās nakts, kad aviācijas manevros gaisā dārdēja no iznīcinātāju un bumbvežu eskadriļu motoru trokšņa, sauc atmiņā aizvadītos baigos gadus. Tamdēļ arī mēs esam domīgi un meitenēm, kas Holandi atstājušas, to nepārmētam.

Holandē, jūlijā.

Dr. V. Makstenieks

BRAUCĒJIEM UZ AUSTRĀLIJU PAREDZAMA ILGĀKA UZTURESANĀS NEAPOLE

Tā kā Austrālijas misija DP iecelotāju izraudzīšanai ievērojami paātrinājusi vīzu izsniegšanu, pēc IRO Zēnēvas informācijas biļetena ziņām jau augustā sagaidāms lielāks iecelotāju pieplūdums. Bapoli nometnē pie Neapoles, Paredzamās, ka DP iecelotājiem šai nometnē, gaidot uz kuģiem, būs jāpavada mazākais divas nedēļas. Šajā laikā tiem būs jāpameklē pirmie Austrālijas orientācijas kursi, kā arī cītīgi jāmācās angļu valoda.

Latviešu nāve atver acis amerikāņu uzraudzības iestādēm

Vairāki Vašingtonas laikraksti šīs dienas ziņoja par 48 g. vecā latviešu Otto Prinkalna pēkšņo nāvi 6. jūlijā, īsi pēc ierašanās Savienotajās valstīs no Nirnbergas DP nometnes. Sevišķi plaši šo traģisko notikumu apraksta The Sunday Star (17. 7.).

Prinkalns ar sievu un trim bērniem (14, 12 un 4 g. v.) bija novietots Fērfašas apgabalā Virdžīnijas štata pie fermāra Forsberga. Reizē ar viņu tani pašā fermā laukstrādnieku gaitas sāka vēl četras latviešu ģimenes resp. vieninieki — Pēšu ģimenes resp. vieninieki — Rūteris Galitis, Ernests Ozols, Rūdolfs Brinkis, Jēkabs Lubis un Jūlija Maisiņa. Trešā diena pēc atbraukšanas Prinkalna strādājis uz lauka, kur — domājams, pārāk lielā karstuma dēļ — dabūjis sirds lēkmi un dažu stundu laikā miris.

Traģiskais gadījums bijis par iemeslu tam, ka amerikāņu presei, iestādes un organizācijās sākušies vispār interesēties par dzīves apstākļiem Forsberga fermā. Izrādījies, ka visām piecām latviešu ģimēm pirms ierašanās jaunajā

darba vietā solīts dot divas labi iekārtotas dzīvojamās mājas, bet faktiski tās — pavisam 19 personas — novietotas četras mazās istabīnās, kur trūcīgi mēbeļu dēļ daļai bijis jāpamierinās guļvietā ar vienkāršiem uz grīdas noliktiem matračiem. Otrā apsolītajā ēkā mēbeļu nav bijis nekādu. Farmers aizbildinājies ar to, ka viņš esot gaidījis ģimenes ierodamies jau aprīlī un domājis tās pagaidām novietot kādā tūristu mītnē, kamēr ar atbraucēju palīdzību ierīkotu un sakārtotu fermas ēkas.

Virdžīnijas štata DP izvietotā komisijas priekšsēdis Vokers kopā ar DP komisāru Okonoru pēc gadījuma izmeklēšanas pārvietoja visas 5 latviešu ģimenes uz citām fermām labākos apstākļos. „Pārāk smags upuris ir šī mūsu tautiešu nāve,” piebilst vēstules rakstītāja, kas piesūtījusi redakcijai laikrakstu izriezumus par šo gadījumu, „bet tā atvēra vietējām uzraudzības iestādēm acis, liekot vairāk kontrolēt DP dzīves apstākļus un pārbaudīt, vai tos pārāk nelzmento.”

Bēgļu likteni⁽³⁾

Trīsdesmit gadu trimdā

Arī vecie krievu emigranti atceras, kas ir nometne

Melnīgānējais vīrs ar kraukļa krāsas mati, melno ūsīgu, dziļi rievotajiem vaļiem, dzīslainajiem pirkstiem un acīm, kas kvēlo dobumos zem sāpīgi savilkām uz acīm, atgādina no grāmatas izgrieztu asketu attēlu. Visu laiku viņš sēd pie galdā, nebildzams ne vārda, kamēr sarunā nejausi pasprūk kāds krievs izteiciens.

„Govorīke po ruski?”
Tad, itin kā būtu pasprūdas sen aizturētas slūžas, pār viņa plānājam lūpām sāk vēlies vārdu upe, kas ligo tani skanīgā ritmā, ko runā vecie krievu emigranti, kurū valoda nav nonivelēta bolševiku žargonā. Reizēm ir pagrūti izsekot, bet stāsts šķiet tā vērts, lai pūlētos.

„Dvēsele,” saka šis vīrs, kas nevēlas, lai viņa vārdu minētu laikrakstā, „dvēsele ir jāsaglabā, ja gribam dzīvot. Un mums ir jādzīvo, jo, ja Dievs līcis kādam šajā skumajā pasaulē piedzimt, tad taču viņš to ir darijis ar kādu nolūku. Mēs, varbūt, paši to nezinām, bet katram — katram un ik vienam ir sava uzdevums, kāda mīslja šajā pasaulē, kaut reizēm tā var būt ļoti niecīga mīslja. Dzīvot vajaga, bet kā var dzīvot, ja nesaglabā dvēseli?”

„Cik sen jūs jau esat trimdā?”

Lielākais Amerikas laikraksts kritizē IRO skrīningus

Savienoto valstu presē pēdējos mēnešos pakāpeniski sāk izpausties arvien labvēlīgāka nostāja pret pārvietoto personu iecelšanu ASV. Atskaitot dažus retus izņēmumus, viss laikrakstu vairums sniedz objektīvas ziņas gan par DP dzīvi Eiropas nometnēs, gan par to pirmajām gaitām pēc iecelšanas Amerikā, kā arī aicina likumdevējus atvērt jaunā kontinenta robežas iespējami lielākam DP skaitam. Galvaspilsētas laikraksts The Washington Post (9. un 21. 6.) bija ievietojis 2 karikatūras pret Nevada senatoru Mekkarānu, kā vadītā Senāta apakškomisijā vilcinājās akceptēt Tautas vietnieku nama pieņemto DP likuma grozījumu par iecelšanas kvotes palielināšanu.

Lielākais Savienoto valstu laikraksts — republikāņu Chicago Daily Tribune, ko izplata 975.000 eksemplāros un kas jau gadiem ilgi savas slēdās pauž lielu labvēlību pret pārvietotajām personām, nesen ievietojis savā Frankfurtes korespondenta Larija Rū (Larry Rue) rakstu sēriju (3.—7. 7.) par DP emigrācijas problēmām. Pavisam četrus garos rakstos Rū vērsas pret vēl arvien bieži vērojamo atsevišķu DP grupu — galvenokārt baltiešu un ukraiņu — diskrimināciju no IRO puses, liedot tiem izceļošanas iespēju uz ASV. Autors plaši pastāsta par Baltijas valstu traģēdiju zem padomju okupācijas jūga, kā arī informē lasītājus par patiesajiem apstākļiem, kādos notika baltiešu „brīvprātīgo” legionu formēšana vācu okupācijas laikā. Aplūkojot „brīvprātības” jēdziena lietošanu totalitārās valstīs, raksturoti norādīts uz kādas padomju avīzes lsi pēc kara beigām sniegto ziņu, ka „smtiem baltiešu brīvprātīgi devušies kājām uz Sibīriju.”

„Lai gan tagad jau pasaulei oficiāli pierādīta Hitlera taktika kapavīru un darba spēka vērēšanā,” starg citu teikts vienā no Rū rakstiem, „baltiešiem vēl arvien skrīningos liek pierādīt, ka viņi nav brīvprātīgi cīnījušies pret Krieviju, un apvaino viņus par kollaborantiem.” Rakstu sērijas nobeigumā norādīts, ka IRO rīcības dēļ rodas glūzi jauna DP problēma, jo Vācijā palikt atraidītajiem DP, protams, nav vēlams. Situācijas atrisināšanai autors ieteic izdot attiecīgus jaunus likumus. „Tie DP, kas noraidīti tādēļ, ka cīnījies pret Krieviju, ir sevišķi piemēroti izceļošanai. Viņi ir veseli un mīļi darbu. Ievērojot pašreizējo likumu, viņiem nav nekādas iespējas nokļūt uz Savienotajām valstīm vai kādu citu zemi, kas uzņem DP. Tādēļ vajadzētu grozīt vai atcelt IRO kontroles tiesības par DP statusa piešķiršanu.”

Garāku korespondenci no Stokholmas par pašreizējiem apstākļiem Baltijas valstīs Chicago Daily Tribune bija ievietojis 27. jūnijā, pastāstot par šo zemju iedzīvotāju deportācijām un āziātu nometināšanu viņu vietā, kā arī norādot uz baznīcu vajāšanām un pretkomunistisko partizānu aktivitāti.

Aleksandrs Liepa

DP immigrācijas likums senatā

Vašingtona (SS). — Senāta juridiskā apakškomisijā sakušas debātes par DP iecelšanas likuma paplašināšanu un vienkāršošanu. Komisijas priekšsēdis sen, Mekorens (McCarran) konstatēja, ka absolūti neesot pamatoti prezidenta Trūmena un citu iebildumi par tagadējā likuma nelabvēlību katoļiem un žīdiem. Uz pašreizējā likuma pamata līdz 15. jūlijam ieceltojošo DP skaitā esot 22.552 katoļu, 13.000 žīdu, 9.204 protestantu un 14.910 nezināmas ticības.

Tautas vietnieku nams jau nolēmis paaugstināt ielaizamo DP skaitu uz 339.000 un atcelt dažus ierobežojumus saskaņā ar prez. Trūmena norādījumiem.

Krievi netiek valā no nepatīkamajiem latviešu diplomātiem

„Latvijas agrākais sūtnis Savienotajās valstīs, omulīgais Dr. Alfrēds Bīlmanis, bija Vašingtonas sabiedrības mīlulis,” raksta populārais amerikāņu žurnāls Time (11.7.) savā Diplomātiskās dzīves nodaļā, atzīmējot pārmaiņas Latvijas sūtniecības vadībā ASV. Žurnāla korespondents tālāk izskaidā, ka krievu diplomāti Sav. valstīs, kam Latvijas sūtnis vienmēr bijis „dadzis acī”, pēc Dr. Bīlmana nāves atvēlīgi uzelpojuši, — bet ne uz ilgu laiku, jo Bīlmana vietā tagad nācis sūtnis Zariņa ieceltais lietvedis Jūlijs Feldmanis.

„Feldmanis sagaidīts Vašingtonā saskaņā ar visām diplomātiskā protokola formalitātēm,” raksta Times. „Viņam bija sirsnīga vizīte pie ārlietu ministra Ečesona. Sešas minūtes ilgā privātā sarunā Feldmanis pastāstīja ministram par 80.000 latviešu pārvietoto personu neapkaucamo likteni, kas gribētu izceļot no Eiropas uz Sav. valstīm. Feldmanis gan neapmeklēja prezidentu, bet ir neoficiāli paziņots, ka Trūmena kundze šoruden sabiedriskās sezonas sākumā ielūgs viņu uz tēju kopā ar citiem jaunajiem galvaspilsētas diplomātiskā korpusa locekļiem. Droši vien Vašingtonas krievu diplomāti jau tagad sāk sajūst Feldmana dēļ pirmās dusmu lēkmes.” (1)

Zviedri gudro, ka izolēt komunistu piekto kolonnu

Stokholma (V). — Dānijas uzraudzības iestādēm lalmējies uziet komunistu slepeno ieroču un municijas glabātuvi. Šai sakarībā Zviedrijas laikraksts Svenska Dagbladet atgādina, ka lietpratīgi novērotāji jau agrāk atklājuši veselu virkni fakti par ziemeļzemju komunistu cenšanos pārkārtoties un nostiprināt savai darbībai jaunu taktiku. Komunisti tagad koncentrē savu politiski drošo „izlasi” stingri disciplinētās grupās un iesēdina tās sabiedriskās dzīves visjutīgākajos punktos un vietās. Saprostams, ka ir labi, ja sabiedrībai tas kļūvis zināms, bet ar to vien vēl nepietiek. Ir vēl arī pārāk maz zināms kāds īsti ir komunistu pārkārtotais darbības veids. Atkritēji zina liecināt, ka komunisti protot nodrošināties pret ieskatīšanos viņu darbībā. Tāpēc arī nav ko brīnīties, ka viss tas kopā rada nedrošības sajūtu sabiedrībā. Vispirms būtu jānoskaidro vai Maskavas pavēļu izpildītāji ir spējīgi apgādāt savas visfanātiskākās un visaktīvākās grupas ar ieročiem un citiem materiāliem militārās un civilās sabotāžas iedzīvināšanai. Vai arī Zviedrijā ir slepenas komunistu ieroču noliktavas?

Šim pašam tematam pāris dienas vēlāk pieskāries arī Zviedrijas bruņoto spēku virspavēlnieks ģenerālis Jungs. Svētku runā kāda izstādē Zviedrijas ziemeļos virspavēlnieks starg citu pieminēja, ka, cenšoties uzlabot savus dzīves apstākļus, Zviedrijai, atrodoties starp diviem pasaules blokiem — starp austrumiem un rietumiem — jābūt arī sagatavotai pasargāt savu brīvību

REKORDA ALGAS NUJORKAS BŪVUZŅĒMUMOS

Nujorkas apgabālā saskaņā ar arod biedrībām noteiktas šādas stundu algas atsevišķiem būvdarbu speciālistiem: mūrniekiem 3,20 dol., palīgstrādniekiem 1,70, apmetējiem 3,00, namdariem 3,20, instalātoriem 3,00, krāsotājiem 2,30 un elektrīkiem 2,50 dol. Līdz ar to darba algas būvuzņēmumos saanlēgušas savu līdz šim augstāko pakāpi — caurmērā 2.10 dol. stundā. LV

HUGO PURIŅŠ

Starp pusnakti un aismu NOVELE

(7. turpinājums).

3.

Laika rats griežas tālāk.

Pie saimnieka Teofilis Sims vairs nestrādā. Vispār — viņš nedara vairs nekā. Kā eremīts viņš tagad ir viens ar sevi — no rīta līdz vakaram un no vakara līdz rītam.

Bet lai — līdz sāpēm nagus delnās spiežams, viņš čukst, un, šķiet, akmens nevarētu būt cietāks par viņa seju tai brīdī — neesi neigals Pats tu to gribēji, tagad tev tas ir — tagad ir labi. Labi! Cik daudz rūgta izsmiekla, cik daudz neapmierības gan var slēpt sevi tāds vārds! No stacijas pārbraucis, viņš todien vairs nebija ne varējis, ne gribējis sevi saturēt — viņš bija sabrucis istabas vidū un raudājis tā kā varbūt vienīgi bērnu dienās pēc pēriena. Viena vienīga atziņa, ka absolūti viss ir veltīgs, viss bez cerībām, kā neatvairāma sāpe žņaudza viņa krūtīs, un viņš tad, gluži neapzinīgi atvieglojumu meklēdams, metās ceļos starp tukšajām gultņiem, no kurām vēl nesen snaigstījās pretī strupas rokeles, un lūdzā Dievu. Kā nervus pazuudējis neris viņš bija glāstījis pamestās bērnu rotaļlietas, bija pat uz ceļiem pēlīdīs gultai un skūpstījis spilvena pusi, kas agrāk naktīs piederēja viņa sievai, svelmaini lādēdams likteni, dzīvi, pats sevi...

Tagad Simam ir kauns un dusmas. Viņš ir bijis tik glēvs, lūdzis, trīcējis, izšķīdies asaras un zemojies kā āksts, kā vārģa, apmāta sieva. Un par ko? Kāda jēga tam visam? Maskā taču ir krituši.

„Dievs... Dievs...”, kavēdamies pie šī jēdziena, Teofilis Sims smīn kā indi ienēmīs pašnāvnieks. Jā, kur tad viņš ir, un vai viņš vispār kaut kur ir — Dievs?

Par to Sims pēdējā laikā domājis jo bieži. Skaidrs — ir kāda augstāka, ar prātu nelzskaidrojama vara, bet vai tas ir Dievs? Dievs taču esot labs? Bet ja Dievs ir labs, ko gan Dievam nodarījis viņš, Teofilis Sims, ka ik uz soļa tieši viņu vajā nelaipe, posts un bēdas, vienmēr un visur tikai viņu, vienīgi viņu? Viņš nav ne šāvis, ne zadzis, ne iekārojis cita mantu, apzinīgi viņš nav grēkojis ne pret vienu no

desmit Mūžības grāmatas līkumiem. Kādēļ tāds sods? Nē — ja Dievs būtu, tad valdītu taisnība, un šis stāgnais zanķis, kas tagad taisās iesūkt viņu, paliktu citiem — tādēļ, kas to patiesi pelnījuši!

Tā Sims tagad spriež. Jau dažu mēnešus Dieva vārds plīda viņu ar rūgtumu un naidu.

Ir naktis. Jau kuŗa tāda — šaubās, šaudīgā neziņā un izmisumā pavadīta. Negaidīti uznākusi, aiz loga trako parasta kalnu vētra, un debesis, ar zemi kopā jaukdamās, pārvērtušas pasauli par netverami lielu, mutulojošu katlu Daba trako, bet iekšā ir silti un mierīgi. Jautri sprakšķēdama, mazajā čuguna krāsnīnā deg malķa.

Uzmeties izjodzītai krēsla atzveltnē, Sims spītīgi velk vienu cigaretē pēc otras un nesteigdamies pārdomā savu iso dzīvi, kurās bilancē ir tikai izpricāti prieki un izbēdātas bēdas — cita nekā. Jo rūpīgi viņš pakavējis pie bēdzamajiem, pavisam svaigajiem un liktenīgajiem notikumiem, un ar gandarījumu atzīst, ka izdarītais, arī tagad, kad nekā vairs nevar grozīt, pilnīgi saskan ar viņa gribu un vēlēšanās.

Teofila Sims krūtīs plosās ass slimības process. To viņam atklāja toreizējais vācu profesora apmeklējums, un jau tai pašā mirklī Sims apmēram zināja, kas darāms. Labi zvēram, kad tas zaudē kādu cūpu — viņš var nollst bliezokni; cilvēkam, ja tas zaudējis lielāko un neizlīgāko no visām kaujām — kauju ar dzīvi, vairs nav kurp iet. Viņš ir ielenkts, un tā galīgā iznīcināšana ir atstāta laimam.

Sims izšķīrās savu dzīvi izbeigt pats. Viņš bija izlēsis un izplānojis visu ar neizlīgu mieru un aukstasinību, pie tam isā laikā — kā rūdīts jaundaris, kas vientuļā vietā pēkšņi ierauga apstrādājamu upuri — tikai ilgi nebija varējis atrast veidu, kādā savu nodomu īstenot.

Ko teiks viņa draugi un paziņas, kad dzirdēs: Teofilis Sims mēlles zem vilciena, vai — Teofilis Sims pakāries (tūu, kas gan var būt riebigāks par kāršanas!), jeb — Teofilis Sims ieleicis upē? Jā, ko viņi teiks? Kraitis galvas, nosodis, sak nabaga Flis, velna puika bija, viss dzīve priekšā, izceļot taisnības visu un nu... Redz', cik vājš raksturs bijis, šēl cilvēka...

Un tad viņi sāks pētīt un rakotāties — varbūt tiecis pie sabiedrības naudas un izšķārdējis? Varbūt nav varējis vairs sadzīvot ar sievu, varbūt vainīga kāda liktenīga mīlestība? Jā, ej tu saziņā — viņi liekulīgi nopūtīsies un noraustīs plecus — posta laiki nes posta darbus.

Un dažs labs sābris, droši vien, arī slepeni nopriecāsies...

Nē, tas nederēja. Plāpu vielu Sims negribēja sagādāt nevienam. Nevienam jau arī nesaprastu. Viņš taču nebaidījās ne no dzīves, ne nāves — pēkšņas, iznīcinošas, gailgas. Sausmīgās bailes, ko viņš sajuta, radās no cita kā — redzēt savu augumu, sevi pašu, kas vēl nu pat skrēja, darija, varēja — pamāzām launa vampa sūktu, zaudējam spēkus, izkritamies, sabrukām un sairstam. To vairs nesauc par dzīvi, tā ir lēna nāve, pilna moku un galējākā izmisuma, ko ārsts ar savu iekaušanas iespēj vienīgi pāldzināt.

Bet tad Simam bija radusies ideja. Tā nerādījās neko oriģināla, taču ērtumu un vienkāršību tai nevarēja noliegt — saaukstēties! Tik stipri un smagi, cik vien iespējams, sakrēt karsoni un lieta darīta pāris dienās. Ne tad kādam ko mēl trīt, ne galvu lauzīt.

Rūpīgi visu pārlīcis, kādu vakaru pie krāsnīpas līdz zviedriem sakarsējis, Sims bija meties saimnieka lielajā karpū dīķī, kur nule sāka ievilkties ledus. Pagāja diena — nenotika nekā. Viņš mēģināja vēlreiz — velti. Nekļuva ne auksti, ne karsti, reibona nebija, drebuļi nekratīja, acis nesāpēja, pulss sīta tāpat kā agrāk, mēle cik sarkana bijusi, tik palika. Pat lāga iesnu viņš nebija dabūjis.

(Turpmāk beigas.)

PIEMINEKLIS AKTRISEI

Pagājušā gadā Virburgas latviešu nometnē slēdza savas acis uz mūžu ievērojamā krievu skatuves māksliniece Marija Verdinskaja, dz. 1888. g. V. darbojusies Aleksandra teātrī Pēterpilī, bet Latvijas patstāvības gados Krievu drāmas teātrī Rīgā, kur tā sniegusi neizmirstamus skatuves tēlus. Verdinskaja atdusas Virburgas Mocarta kapos un šīs dienās, ar pareizlūcīgo draudzēs, viņas cīentāju un centrālās nometnes iedzīvotāju gādību un atbalstu, uz viņas kapa uzstādīta glītu piemineklis.

V. Z.

PSRS varenākie vīri ar melni zeltainām apliecībām

Kā strādā Staļina slepenais sekretariāts

Latvijas iepriekšējā numurā, rakstot par padomju plāniem nometināt ķīniešus un mongoļus Baikānos, atzīmējām, ka šo plānu izstrādāšanā svarīga loma bijusi Staļina slepenajam sekretariātam. Par šī sekretariāta jeb Kremļa t. s. „speciālās nodaļas” darbību, kas parasti tīta stingrā noslēpumainības plīvurā, tuvāk pastāsta Minchenes laikraksts Die Abendzeitung (22.7.).

Speciālās nodaļas darbinieku vairums novietots komunistu partijas pārvaldes ēkā, bet tās svarīgākā daļa atrodas tieši blakus Staļina kabinetam. Nodaļā strādā apm. 400 pārbaukti un rūpīgi izvēlēti darbinieki, un tā pēc savām funkcijām ir līdzīga „valdībai valdībā”. Dzīvojam mūžīgā neuzticības atmosfērā, Kremļa valdniekam ir nepieciešams pastāvīgi kontrolēt atsevišķos resorus darbu. Speciālā nodaļa tad nu kalpo tieši šim uzdevumam. Tā sadalās apakšnodaļās, kas atbilst attiecīgo ministriju sadalījumam. Sabiedriskās drošības apakšnodaļa ir Staļina personīgā MVD jeb slepenā policija, kas nav padota ne iekšlietu vai sabiedriskās drošības ministrijai, ne arī pašam Berijam. Šai padomju diktatora „miesas sardzei” ir tiesība kontrolēt pat oficiālo MVD.

Tiklīdz Staļinam vajadzīga izziņa kaut kādā jautājumā vai arī jāpieņem kāds svarīgs lēmums, viņš aicina pie sevis speciālās nodaļas attiecīgā biroja vīrus. Nodaļas darbinieki apgādāti ar sevišķām apliecībām — melnām, zeltaini svītotām kartēm, kas dod tiem ārkārtīgas pilnvaras. Viņi drīkst, piemēram, brīvi iet bez caurlaides jebkurā padomju iestādē un pieprasīt izziņas no ikviena valsts ierēdņa, ieskaitot arī ministrus. Vienīgais izņēmums šai ziņā ir 13 politbiroja vīri.

Katra speciālās nodaļas darbinie-

Kā suns pārvērties par „zaki” bet tomēr izsekojis savam kungam uz Argentīnu

Ungāru DP Sandro Večjaka ģimene ir viena no nedaudzajām, kam, par spīti visiem aizliegumiem, izdevies pamest līdzi uz jaunās dzīves zemi arī suni. Ģimenes galva paskaidro, ka Nuša esot viņa dārgākā manta un visus bēdus gada viņš glabājis to tikpat rūpīgi kā savus paša bērnus. Kad „General” Stuart Helmselmann” pļēstā Buenosairesā uz Argentīnas krastā izkāpa 620 DP, argentiniešu ošas ātri aizpieda abas acis un lāva palet garām nevien Nušai, bet arī septiņiem augstvērtīgās sugas kucēniem, kas bija piedzimusi cēlā pāri okeānam.

Uz DP transportkuģa, kur sēgu briesmu dēļ aizliegta jebkāda dzīvnieku līdzņemšana, Nuša, protams, bija uzņemta slepeni. Tikai pēc tam, kad kucis jau bija labu gabalu no Eiropas krasta, Sandro Večjaks atzinās, ka paņēmis suni līdzi. Viņš valis nevarēja to noklusēt, jo zināja, ka kuģu katru brīdi kucei gaidīmas radības.

Savā dzimtenē Ungārijā Nuša bijusi viens no vislavenākajiem spēlmaņu sugas suņiem un guvusi daudzus godalgas. Kad Večjaku ģimene pameta mājas, tad uzticīgi sekoja saimniekiem uz DP nometni Austrijā.

Kad tuvojas laiks izceļošanai uz Argentīnu, Sandro Večjaks sāka speciāli apmācīt Nušu „ceļošanai”. Mēnešiem ilgi viņi bija jāpārcēl mēklīgi radītas „ceļojuma grūtības”. Beidzot gudrais suns sāka saprast, ko no viņa grib. Kluss kā pelnītas tas kuģa lielā koferī, kaut arī to svaidīja dažkārt ilgus laikus, novietoja pie karstas krāsns vai slīpā atvoklī. „IRO vīlciņā no Austrijas līdz Bremerhāfenai, mana Nuša gūļa bagātās līkās koferī un neizdvesa ne skaņu, kaut gan droši vien bija izsalkusi.” Žurnālistiem stāstījis Sandro Večjaks. „Visizstrādātākais bija brīdis, kad nesu koferi ar Nušu uz kuģa. Bet viņa nenodeva mūs arī tad.”

Kad „priecīgā notikuma” dēļ Nušas inkognito bija atklāts, kuģa ārsti konstatēja, ka ne Nuša, ne viņas kucēni nav slimī. Tad sākas posts ar to, ka kuģa kapteinis gribēja adoptēt pašu Nušu, bet apkalpes vīri solīja daudz dolāru par kucēniem. Mednieks Večjaks tomēr palika pie sava, un tagad Nuša atradusi jaunās mājas Temperlejas pilsētiņā, netālu no Buenosairesas. L.

Minchenes zvēru dārza šimpanze Zuzija iemācīta ēst pie galdi ar kapoti, pie kam uzrauga, apšedzies otrā galdi pusē, uzmanā, lai Zuzija skatītu priekšā tiešām uzvestos pieniegl. Vienā šādā „ēdienreizē” no publikas atskan mazas meitenītes balsis:

„Māmiņ, kāpēc tam otram mērķim nedod nekā ēst?”

ka pienākums, protams, ir stingri klausīt par savu darbību. Arī savā starpā tie pēc iespējas izvairās no liekām sarunām, lai neradītu aizdomas. Pēdējā laikā tomēr kļuvis zināms, ka arī veselu virkni šo privilēģiju darbinieku piemeklējis Pad. savienībā parastais liktenis — tie apcietināti.

Speciālās nodaļas darba laiks praktiski ir 24 stundas. Sevišķi intensīvi tā strādā naktīs, kad mēdz notikt vairums svarīgāko slepeno apspriežu, kurās droši vien kaldi nāti arī baigie tautu deportāciju plāni. Ievērojama loma šai vidē ir Staļina sekretāram Poskrebiševam, ko nedaudz zinātāji attēlo kā ārkārtīgi apdāvinātu, vispusīgu un veiklu darbinieku. Poskrebiševam padomju iekšējās un ārējās politikas veidošanā bieži esot lielāks iespaids nekā pašiem politbiroja locekļiem. Šai ziņā to varētu salīdzināt ar Hitlera bij. kancelejas šefu Martinu Bormanu, kas arī pats reti rādījās atklātībā, bet diriģēja daudzus tā laika Vācijas politiskos notikumus aizkulisēs. (j)

Kapitālistiskie apelsīni un darba tautas firā veste

Daudzinātais Berlīnes humorists Hanss Kaspers sarakstījis šo feletonu, ko pats nosaucis par „Komentāru austrumu stilā”.

Rietumbeļnie apelsīnu drudzis pagaisis. Volstrita monopolistu kapitālistiskie ziepju burbuli sašķīduši kā sapuvušas olas. Tas, no kā vienmēr esam brīdinājuši, tagad kļuvis patiesība.

Cik ļoti gan viņi gaviļēja, šie skaidrošanas stratēģi, kad austrumu iestādes — precīzi izpildot Parizes konferences lēmumus — atcēla blokādi, ko nekad nebija uzskušas; kad ar plašu vērienu — pārmaips pēc — atsauc tehniskās grūtības uz dzelzceļiem un aviācijas manevrus gaisa koridorā; un kad Rietumbeļnie sāka ieplūst dekadentās, kapitālistiskās malds pasaules luksa preču straume.

Kas nu būtu nedēļas vēlāk noticis? Tagad spiež tās jaunās kures, ko šie cilvēki katrā ziņā gribēja iegādāt veco ierasto, uz iegādes atļaujām piešķirtu zandaju vietā. Tagad jau atkal jāmazgā jaunie virskreklī, tikai tāpēc, vien, ka tie iegādāti, un ļaudis aiz tīras augstprātības vairs negrib staigāt netīriem kreklīem. Tagad jau plīst jauno uzvalku vīles tāpēc, ka cilvēki pārāk pieņemušies svarā. Un kāpēc ļaudis pieņemušies svarā? Tāpēc, ka Volstrita producentiem labpaties glūži vienkārsi dot cilvēkam no ielas tik daudz ēdamā, cik viņš var noēst. Un ko visu viņi neēda? Eda apelsīnus — pilnīgi aizmirstot atbildību — tikai tāpēc vien, ka tie garšoja. Eda banānus, bet nemaz neapdomāja, ka uz aiz-

Raibā pasaule

Nesen Midlberijas universitātes bibliotēkā, ASV, ieradās dāma un pasniegza bibliotēkārēm grāmatu, kurā bija bibliotēkas spiedogs. Dāma atzinās, ka to nejausi atradusi savu grāmatu vidū. Caurskatot lastējās kartotēku, atklājās, ka dāmas vēvētes grāmatu no bibliotēkas „uz pāris dienām” paņēmis 1922. g.

Kāda Baireital tuva ciema mācītājs Buikels pēc ilgā gadu darba esot sastādījis jaunu pasaules valodu, ko nosaucis par „Una”. Pēc jaunās valodas izgudrotāja domām, līdzšinējās starptautiskās valodas esot gramatiski nepareizas, tīri konstruktīvi veidotas un grūti iemācāmas. „Una” sastāv no 3990 vārdiem, un vācīši to angli to varot iemācīties apmēram divi stundas.

Zeltīti vai sudrabi mati ir pēdējais Amerikas modes kilekciens. Pirmā došanās uz viesībām, teātri vai balli amerikānietes uzskaita savai frizūrai zelta vai sudraba pūderi, kas viņu matiem liek tumsā epidēt. Pēc vienreizējas izskūšanas metalla pūderis no matiem viegli pazūd.

35 g. vecais indietis Rajans uzsācis ar divīteni apceļot pasauli. Reiz viņš jau startējis 1938. g., bet nodoms bijis jāatmet pie Burmas—Kinas robežas, jo tur valdījuši nemieri. Tagadējā ceļojuma maršruts 28 mēnešos paredzēts čur Vidējiem austrumiem, Rietumiem, Lielbritānijai, ASV, Havaju salām un Austrālijai. Līdzīgā ceļojumā devies arī franču ciklists Brans, kas pēc 8 mēnešos veiktiem 12.000 km ieradās no Parizes Jaundēlijā. Tālāk viņš doasies cauri Indokīnai uz Benaresu, Kalkutu, Rangūnu un Bangkoku.

Artists Bora uzskata sevi par godīgāko kabatas zagli pasaulē. Viesojoties Kopenhāgenā, kādas lieltirgotavas direktors viņam apsolīja 100 kronas, ja nozags kasierim biķiņus, pēdējam to nemānot. Pēc dažām sekundēm Bora paziņoja, ka kasieris biķiņus nenesē, un, kamēr notika strīds, lai artistam pienākas 100 kronas vai ne, direktors pēkšņi tvēra pie savām biķiņām: viņa biķiņi bija pazuduši. Uzvarētais direktors meklēja savu naudas maku, lai samaksātu 100 kronas, bet Bora kņaidams plebilda: „Nav vajadzīga, arī nauda jau ir pie manis!”

Tommījs klūst slavens

Gleznu izstādē Lafborovas pilsētas bibliotēkā, Anglijā, bija izstādīta glezna, kurā dažādi krāsu triepumi fantastiskā kombinējumā veido nenoteiktu, vārdos netveramu attēlu. Turienes mākslas lietpratēji šo darinājumu tūdaļ novērtēja par modernās glezniecības skolas izcilu paraugu.

Tobrīd viņi vēl nezināja, ka šī izcila parauga” autori bija 6 g. v. zēns Tommijs Varbiss un viņa kakis, kas tagad abi kļuvuši „slaveni”. Tommijs uzkleķerējis uz balta papīra loknes dažādu krāsu plankumus un uzsēdinājis tai virsū savu kaku, krāsai vēl mitrai esot. Zēna tēvs piesūtījis izstādei „gleznu” joku pēc, gribēdams pārbaudīt kritiķu un publikas mākslas izpratni. Izstādes rīkotājs tad arī „gleznu” ierindojis izstādāmo objektu skaitā.

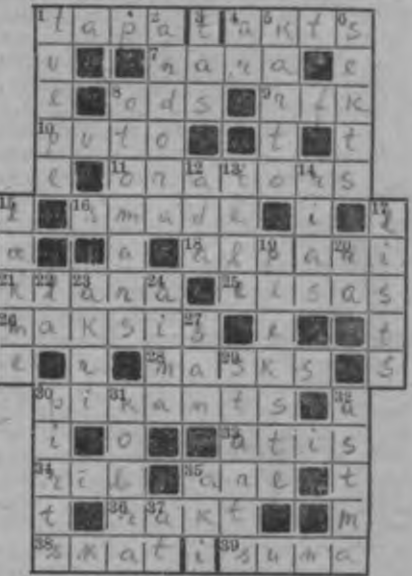

„Mākslas darbs” un — tā „autori”.

mestajām mizām varētu slīdēt viens otrs darba tautas pārstāvis. Eda olas, ko paši nebija dējuši. Eda konservu gaļu un nemaz nedomāja par to, ka arī pašu zemē ir diezgan daudz cūku. Un pieprasīja, lai gaļu izsniegtu katrā dekadā, tikai tāpēc vien, ka pārtikas sadales plānos tā paredzēts un baltais siers vairs neesot pietiekami labs atvērtajās. Rietumbeļnie pirka sviestu un krējumu, bet neviens neinteresējās par to, ka tikai dažus kilometrus tālāk austrumu sektorā tādu mantu nebija, vai — ja bija — tad tikai par reibinātājam cenām.

Kāpēc austrumos bija tā? — Tāpēc, ka te — sociālisma joslā — ļaudis neēd, bet strādā. Strādā idejas labā: nevis individam vajaga ēst, bet tautai; nevis individam vajaga staigāt tirā kreklā, bet tautai vajaga tīru vesti; nevis individam jādžīvo savā dzīvoklī, bet daudziem. Darba tautas pārstāvis, kas apzinās savus pienākumus pret darba tautu, negrib apelsīnus; viņš noraida tos, tāpēc ka tie ir kapitālistiski augli. Un jau viņa bērni tos vairs nepazīs.

Krustvārdu mīkla

Līmeniski: 1. Aizbāznis. 4. Pierādījumu dokuments. 7. Teiksmaina būtnē. 8. Knislis. 9. Pazīstamas latviešu sporta biedrības iniciāli. 10. Kūša. 11. Runātājs. 16. Peļ. 18. Pazīstama agrāko gadu vācu kinoaktiše. 21. Steviete vārds. 23. Stūpras radas. 26. Vīrišķa vārds. 29. Cakls. 30. Asi. divdomīgs. 33. Vīrišķa vārds. 34. Dārd. 35. Lauks. 36. Strādāt ar lāpstu. 38. Lūk. 39. Kērpjauģa.

Statenski: 1. Puķe. 2. Valsts Eiropā. 3. Norādāmais vietniekvārds. 4. Prepozīcija. 5. Regulē. 6. Dzīvnieks. 8. Vīrišķa vārds. 12. Pazīstama papīrošu šķirne Latvijā. 13. Jauna govys. 14. Berlīnes amerik. sektora raidītāja iniciāli. 15. Delība opera. 17. Slavens komponists. 19. Zīva. 20. Saules dievs. 22. Nots. 23. Platības mēri. 24. Skats. 27. Skans. 28. Skrējiena ekuuma vieta. 30. Latviešu lauku sētas nest-nemama daļa. 31. Čūska. 32. Aizdusa. 35. Makšķeršanas piederumi. 37. Kino Rīgā.

Iepriekšējās krustvārdu miklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Biedē. 5. Apakš. 9. Eriks. 11. Klāns. 12. Seta. 13. Alaska. 15. Re. 16. Āvas. 18. Lēta. 19. Staltas. 21. Moto. 23. Dace (Akmentija) 25. La. 26. Papels. 29. Dižs. 31. Ulāns. 32. Izaks. 31. Salta. 34. Etoas. — Statenski: 2. Iklāvs. 3. Dena. 4. Erss. 5. Akna. 6. Pas. 7. Kotēt. 8. Gala. 10. Dūres. 14. Kalva. 17. Sto. 18. Lēd. 19. Stāts. 20. Acenes. 22. Olita. 24. Alas. 26. Piza. 27. Puķe. 28. Elst. 30. Sit.

Katastrofa padomju atomu pilsoņa

Sastapšanas ar krievu zinātniekiem

(1)

Kad abus zinātniekus ievietoja kādā labi iekārtotā viesnīcā Maskavas centrā, viņiem kļuva skaidrs, ka no augstākās puses vēl nebija saņemts rīkojums par viņu turpmāko likteni. Iela, kurā atradās viesnīca, bija satiksmē slēgta, un abos galos stingri apsargāta. Trīs dienas vācīši pavadīja tur pilnīgā neziņā — viņus gan labi baroja, tie varēja gulēt mīkstās gultās, bet neviena vārda tie neuzzināja par savu likteni. Beidzot, trešās dienas pļevakarē pļevbrauca divi automobiļi, kāds virsnieks steidzīgi devās augšā pa kapnēm un nāca tieši uz abu zinātnieku istabu. Atkal viņus nogādāja uz staciju un turpinājās brauciens nezināmā virzienā, kas šoreiz ilga četras dienas. Brauciena pēdējā posmā pēc smagās lokomotīves sprauslošanas Dr. P. sprieda, ka viņi iebraukuši Urālu apgabālā. Dr. P. nojauta bija pareiza.

Iebraukuši kādā lielā, modernī izbūvētā un neizpostītā stacijā, abi zinātnieki nosēdēja savā stingri apsargātā kupejā vairākas stundas, kamēr pienāca vakars un sāka tumst.

Magnetogorskas stacija bija gluži tukša, kad vācīšus izveda no vagona. Stācijas galvenās ēkas priekšā gaidīja elegants slēgts limuzīns. Kad prof. J. un Dr. P. bija iekāpuši, automobilis mežonīgā ātrumā jonoja cauri pilsētai. Neraugoties uz tumsu un ātro braucienu, varēja redzēt lielo rūpniecīgo impozantos siluetus un garās amerikānisku pārvaldes ēku rindas.

„Tas ir krievu Krupa-Esenes apgabals,” sacīja Dr. P., uzrunādams prof. J., kas bija gluži apatiski iestidzis mīkstajā sēdekli. „Seit ražota liela daļa no padomju tanku un lielgabalu, kas mums sagādāja milzīgas grūtības.” (Kā zināms, Magnetogorskā un Staļinskā fabrikā cēti vairāk nekā 40.000 tanku, 120.000 lielgabalu un 30.000 lidmašīnu.)

Pēkšņi auto apstājās, un pēc dažām minūtēm abi vācīši jau atradās nelielā, spilgti apgaismotā istabā iepriekš gados pavadījam krievu zinātniekiem. Mazliet iesākus sēdēja kāds padomju komisārs.

Sasveicināšanās bija sirsnīga, neraugoties uz to, ka krievu zinātnieks savu vārdu nenosauca. „Es nedomāju, ka mums vajadzētu sīkumos iztirzāt jūsu darbu,” sacīja viņš jau pašā sarunas sākumā. „Mēs zinām, kas jūs esat, un pazīstam arī jūsu pētījumu lielāko daļu, vismaz no agrākiem laikiem, un esam pārliecināti, ka jūs varat krievu lietās palīdzēt.”

Komisārs vērīgi sekoja katram vārdam un šo to atzīmēja kabatas grāmatiņā. Krievu zinātnieks paskatījās uz -komisāru, kļuva vēl formālāks un jautāja bez aplinkus vārdiem: „Val jūs gribat strādāt pie mums? Tas nozīmē, jums vajadzēs strādāt mūsu atomu pētniecības nozarē, bet tikai kādā noteiktā, ierobežotā darba posmā... Jūs varēsiet, tā sakot, turpināt savus pārtrauktos pētījumus... pie mums galvenā vēriba, līdzekļus rūpīgumam, jāvelti ātrumam... Jūs saprotat, laiks nosaka tempu... mums ir stingri priekšraksti, kas jāievēro (viņš vēlreiz parādīja uz komisāru), un mēs strādājam pēc noteiktas sistēmas, kuras ietvaros arī vairāki jūsu vācu kolēģas mums snieguši dažus vērtīgus pakalpojumus...”

Sai mīklī pavērs durvis, un istabā ienāca eleganti ģērbies jauneklis, kas pirmajā acu uzmetienā atgādināja turku savā fecel līdzīgā cepurē, ko viņš nopēma tikai pēc tam, kad zinātnieks bija viņam piedāvājis krēslu. Bet vēl jauneklis nebija paguvis tikt pie vārda, kad istabā ienāca kāds stalta auguma virsnieks un izplūda asā vārdu strauņē: „Biedri, mēs nedrīkstam zaudēt laiku!” Viņš uzrunāja krievu zinātnieku pārliecībā, ka abi vācīši noteikti nesaprot krieviski. Bet Dr. P. jau pēc dažiem vārdiem bija skaidrs, ka virsnieks ieradies īpaši no Maskavas, lai „sadotu vēju” Magnetogorskas „gausajiem” zinātniekiem. Līdzīgas alnas abi vācīši bija piedzīvojuši arī savā zemē Hitlera režīma laikā.

Pēc pirmajiem runas plūdiem krievu zinātnieks iejautājās, rūpīgi noslēpdams savu satraukumu: „Kas tad pavēlēs?” „Nekavējoties jānosūta visi iespējamie spēki uz Katapulsku! Galvenais uzdevums ir urāna rūdas izvērtēšana ar vislabvēlīgākajiem rezultātiem! Ir novērojama atpalcība, kas mums ļoti kaitē...! Nevēlāties iesaistīt ražīgā darbā arī šos vācu zinātniekus...” Krievu zinātnieks meģināja ieblīst par pastāvošiem noteikumiem, kas paredz pamatīgu un ilgstošu ārzemju dar-

ba spēku pārbaudīšanu, bet virsnieks viņu pārtrauca:

„Zinu, zinu, bet tagad visa uzmanība jāvelti galvenajai prasībai: gūt panākumus... Viņu pārbaude var risināties līdztekus darbam. Galvenais ir... jaunie papēmieni... izgudrojiet jaunus papēmienus, biedri profesori!” Un tikpat pēkšņi, kā augstais sūtnis no Maskavas bija ieradies, tas arī pazuda. Trīs krievi spītīgi apgaismotajā istabā nezināja ne ko teikt, ne ko darīt. Vācīši bija pirmajā mirklī gluži aizmirsti.

„Tad jau jūsu uzdevums atkriti” atgūvas krievu profesors un pļevsās „turkam”.

„Zināmā mērā to varētu sacīt, atbildēja elegantais jauneklis, „bet mums jālgzdro jauni pārbaudes papēmieni, profesori! Varbūt jau ceļā...” Zinātnieks piekritīgi pakritīgi pamāja: „Jaunajos apstākļos tā lieta paliek pilnīgi jūsu ziņā.” Arī komisārs pamāja. Dr. P., vērīgi sekodams krievu sarunai, bija gād skaidrībā, ka pirmās okāzijas, kas norikots viņu izspiegošanai, ir elegantais jauneklis (savā starpā vācīši viņu sauca par „turku”).

Tikai tad krievu profesors pļevsās atkal vācīšiem. „Val jūs esat pārdomājuši manu priekšlikumu?” sacīja viņš, pieceldamies, un piegāja pie prof. J. „Jūs interesējat mani it īpaši,” sacīja viņš un uzsita viegli profesoram J. uz pleca. „Man liekas, ka jums būs sevišķs prieks strādāt pie mums. Taupīts šie netiek nekā. Mēs esam devīgāki un ar plašāku vērienu nekā vācīši... mēs varam tīkal pļevcāties, ka jūsu valdība bija tik šaursirdīga un skopa.”

Prof. J. pieprasīja 8 dienas apdomāšanās laiku, kas sākumā krieviem, it sevišķi komisāram, izlikās traka un neiedomājama ideja. Belgas tomēr, krievu profesora pierunāts, arī komisārs piekāpās, jo viņš gribēja panākt labprātīgu vācīšu līdzdarību, kas garantē darba pēnākumus.

Ar to pašu automobilī, kas vācīšus atveda no stācijas, „turks” tos aizveda uz blokmājam, kas bija iekārtots par viesnīcām. Katra zinātnieka rīcībā bija divas istabas un jau pirmajā naktī krievietes viņiem uzlika kārtīgu nakts aizaidu, kas sevišķi garšoja Dr. P.

Tieši pēc 8 dienām pie blokmājas pļevbrauca dzeltens amerikāņu džips. Prof. J. un Dr. P. bija jāieklāp un atkal sākās brauciens ziemeļu virzienā. Pāris simts metru attālumā viņiem sekoja otrs vāgls, kurā vācīši ieradūzija „turks” fecel līdzīgo cepuri. Pa bezzāģīgo betona šoseju brauca nemīgtas automobiļu kolonnas, piekrautas būvmateriāliem. Viņi izbrauca arī cauri kādai barakai jūrai, kur pasakainā tempā veidojās jauna pilsēta. Vēlāk viņi uzzināja, ka tas bija jaunais lielais rūpniecības centrs Severo-Uralskā.

Pēc četrus dienu ilga brauciena — šoferi mainījās vairākiem lāgiem — beidzot mērķis bija sasniegts. Katapulska — tā šo pilsētu sauca vairums krievu. Daži to mēdza apzīmēt ar skaitli. Katapulskai bija jāatstāvēdas priekšā Atomgradi — šeit katru dienu pienāca vesels vilcienu sastāvs ar urāna rūdu no Joachimstāles pie Aues. Krievu zinātnieki, kopā ar vācīšiem un austriešiem, strādāja dienām un naktīm, lai iespējami racionālāk un ātrāk izvērtētu dārgo rūdu.

Katapulska bija izveidota par vienu vienīgu milzu fabriku. Cēlnāms ar milzīgajiem loģiem piemita klasiska forma. Augsti pilāri sadalīja sienas. Pie ieejām bija stabi, uz kuriem balstījās jumts. Varēja vērot, ka krievu architekti, atdarinādami rietumu formas, gribēja atveidot klasisko renesansi un nepalaida garām nevienu izdevību lietot klasisisma veidolus, galvenokārt kolonnas, arī tur, kur to nemaz nevajadzētu.

Kad vāgls apstājās pirmo reizi kādā no jaunās rūpniecības pilsētas asfaltētajām ielām, aicināja izkāpt vienīgi Dr. P. Beidzot bija pienācis šķiršanās brīdis. Vāgim, kurā palika prof. J., steidzīgi sekoja otrs automobilis, kurā pēdēja „turks”. Dr. P. šai jukli ienāca prātā vārdi, ko kādreiz bija teicis prof. J.: „Es zinu vairākus atomu skaidrošanas nozarē nekā to pats gribētu ticēt. Dālemā es varētu mierīgi attīstīt veselu izmēģinājumu virkni, nebaidoties, ka kaut kas varētu noiet šķībi... Arī šai lietā ir savi āķi... redziet, mīlāis doktor, arī atomu fizikā nevar iztikt bez intuīcijas... un ja es arī nodotu kādam tālāk savas formulas... kas zina, kas no tā var iznākt?” Un Dr. P. domas nejausi sāka rīņot ap nejašu katastrofu.

(Nāk. numurā: Tāda izskatās krievu atomu pilsēta)

Spēle ap Vāciju

Cetrus gadus pēc Vācijas sakāves tā nodarbina sabiedroto prātus arvien vairāk un vāciešu simpatiju dēļ sākusies it kā sacensība. Tam par iemeslu pirmā kārtā Vācijas ģeogrāfiskais stāvoklis. Atrazdamās Eiropas centrā, tā iespaidīgi līdzvaro rietumu un austrumu spēku samēru. Otrkārt, Rūra glabā sevi rietumu bagātākos ogļu krājumus. Un treškārt, vācieši ir vitāla spēka pilna kultūrtauta, kas sevišķi apdāvināta tehniskajā laukā. To zina tikpat labi krievi, kā rietumu sabiedrotie. Tikai katrs cenšas atrisināt Vācijas problēmu pēc savām metodēm un ievērojot savus mērķus. Padomju savienības vēlmēs visiem zināmas un tās var ietvert divi vārdos — Vācijas bolševizēšana. Lai to sasniegtu, Maskava palaidusi vāciešiem ļoti patīkamu saukli — vienotu Vāciju, okupācijas kara spēka atvilkšanu un centrālu valdību. Tas, protams, izklausās ļoti vilinoši.

Rietumi vispirms vēlas nostādīt uz kājām vācu saimniecību, nodrošināt 45 miljoniem rietumvāciešu dzīves minimumu un agrāko nacionāl-socialistisko domāšanu ievērtēt demokrātiskā gultnē. Bet arī rietumu sabiedrotie starpā nav vienprātības, kā šīs problēmas labāk atrisināt. Savienotās valstis, šķiet, vēlētos vāciešiem izrādīt vislielāko pretnākšanu. Amerikāņu augstais komandrs Meklojs vispirms "au nolemis" strikti samazināt savu pārvaldes aparātu un ļaut vāciešiem lielāku noteikšanu savās iekšējās lietās. Savienotajās valstīs aizvien noteiktāk paceļas balsis, ka fabriku noārdīšana jāpārtrauc. Nesen republikāņu senātors Melone demontāžas nosauca par "saimniecisku mulķību" un pasvītvoja, ka angļi uz tām pastāv vienīgi tāpēc, ka baidās vāciešu konkurences.

Amerikāņi šādus vārdus varatļauties, jo viena daļa Maršala plāna summu ieplūst arī Vācijā. Nav jābūt saimnieciskam lietpratējam, lai saprastu, ka bieži apdzīvotā Rietumvācija kā agrārvalsts pastāvēt nevar. Tāpēc arī ASV pamatoti norāda, ka nav tālredzīgi ar vienu roku vāciešiem sniegt palīdzību, bet ar otru tānī pašā laikā ārdīt nost viņu vienīgo saimniecisko eksistences iespēju. Vācieši šo noskaņojuma maiņu pratuši ļoti izmantot. Nesen ASV ierašanās divi ievērojami vācu rūpnieki — Lošs un Trums, kurā fabriku stāvēja demontāžu darba kārtībā un centās vēl vairāk nosvērt uz savu pusī jau tā labvēlīgo amerikāņu sabiedrisko domu.

Lielajā spēlē ap Vāciju Lielbritānija palikusi vai par vienīgo balto zvīrbūli, strikti realizējot to, kas agrāk lemts. Kad nesenajās apakšējās debatēs kāds deputāts jautāja Bēvinam, kas īstībā ir ar demontāžām Vācijā, viņš atbildēja: "Es nevaru ievērot tikai vāciešu viedokli vien. Lielbritānija nedrīkst aizmirst doties solījumus Francijai, Holandai un Beļģijai. Bez tam es atceros arī tos tūkstošus britu sieviešu un bērnu, kas krita par upuri vācu uzliedojumiem." Bēvina vārdi liecina, ka Londona nedomā izrādīt piekripību demontāžu jautājumam, kaut arī nesen nojaukto sintētiskā benzīna fabriku dēļ Vācija padarīta pilnīgi atkarīga no ārzemju ievēdumiem, par ko jāsamaksā ar dārgo valūtu.

Francija attieksmes pret vāciešiem vienmēr pasvītrojusi savudrošības jautājumu. Tas ir saprotams, jo, sākot ar franču-prūšu karu 1870. g., Vācija Francijai uzbrukusi trīsreiz. Parize tāpēc par visu vairāk vēlas nodrošināties pret jauno agresiju pāri Reīnai un nevar pieļaut nedz centrālizētu Vāciju, nedz vācu rūpniecības strauju kāpināšanu. Kā trīs rietumu demokrātijas varēs saskaņot savus viedokļus Vācijā, to šobrīd grūti pateikt. Drīzāk laikam būs tā, ka uzvarēs tas, kas saimnieciski stiprāks. Bet vācieši pa to laiku izmanto situāciju un cenšas dabūt labvēlīgākus noteikumus.

Vācieši sākuši publicēt savu spiego sarakstus

Berlīne (F). — Berlīnes vācu prese un radiofons uzsācis asu kampaņu pret padomju spiego policiju un tiem vāciešiem, kas nodarbojas ar spiegošanu vai nodod savus līdzpilsoneus. Britu licencētais laikraksts Telegraf iespiedis īpašu sarakstu ar 300 personu vārdiem un adresēm, kas saistījušies krievu spiepenā policijas dienestā. Šis saraksts pirms 2 nedēļām mīklainā kārtā pazuda no MVD biroja padomju sektorā. Berlīnes radiofons 2 reizi nedēļā nolasa to vāciešu vārdus, kas pienes krieviem ziņas par saviem līdztautietiem.

SED politiskais birojs ziņo, ka partija pašreiz ir 1,8 milj. aktīvu biedru, no tiem 45% strādnieku. Salīdzinot ar 1948. g., SED biedru skaits samazinājies par 2,5%.

Cīņa par brīvības atgūšanu...

(Turpinājums no 1. lpp.)
rētu piedalīties arī IRO pārskološanas centru apmācībās. Nākošajā sakarīgu apspriedē šis būs viens no galvenajiem pārrunu punktiem. Ziņojuma nobeigumā H. Klarks tuvāk aplūkoja neseno IRO ģenerālpadomes sesiju Zēnēvā.

Britu joslās delegācijas vadītājs plkv. Janums norādīja, ka viņš savus pienākumus uzņēmis tikai jaunā, tādēļ plašāku ziņojumu par darbību sniegt vēl nevar. Baltijas centrālās padomes darbībā sagaidāmi pārkartojumi no angļu puses, bet par tiem tuvākas ziņas vēl nav iegūstamas. Tālāk plkv. Janums ieteica apgabalu pārstāvjiem nodibināt ciešāku kontaktu ar vietējām vācu valdībām, jo tas nākotnē var izrādīties ļoti noderīgi. Pašai LCK būtu jāpadomā par saskarses uzņemšanu ar topošo Rietumvācijas centrālo valdību.

Kādus medikamentus nemsim līdzī?

Pēdējā laikā arvien biežāk pierādījies, ka tie tautieši, kas emigrējuši, nepaņemdami līdzī vajadzīgos medikamentus, izdārijuši kļūdu. Izrādās, ka, piem., Austrālijā vai Kanādā uz laukumiem medikamenti dažkārt visai grūti sasniedzami un bieži pat nemaz nav dabūjami (pat Zviedrijā); katrā ziņā tie gandrīz bez izņēmuma visās valstīs ir krietni dārgāki nekā Vācijā. Tādēļ ar pašiem vajadzīgākajiem medikamentiem aizbraucējiem ir ieteicams apgādāties jau šeit, kur tos var iegādāties bez pūlēm. Sekojošā sarakstā atzīmējam medikamentus, ko varētu uzskatīt par visnepieciešamākajiem.

Cibazol, Eleudron un Sulfothiasol ir preparāti ar vienādu iedarbību un lietojami plaušu karsa un smagas gripas gadījumos. Protosil ir līdzeklis pret angīnu. Aspirin (Bayer), Pyramidon (Bayer), Cardiazol-Chinin ir līdzekļi pret visāda veida saukstēšanos. Omnadin ampulas pa 2 kub. cm noder organisma aizsardzības spēku mobilizēšanai.

Cardiazol, Sympatol un Coramin ir preparāti ar principā vienādu iedarbību un lietojami sirds darbības atvieglošanai. Adovern spēcina sirds muskuļu funkcijas. Tannalbin ir līdzeklis pret caureju. Salol — vēdera dezinficētais līdzeklis, bet Hexamin — līdzeklis pret pūša iekaisumu. Isticin rada caureju. Rivanol der kakla un brūču dezinfekcijai.

Tāpat ieteicams nodrošināties ar pulveriem pret galvas sāpēm, piem., Quadronal un dažādām ziedēm, piem., Brandsalbe (pret apdegumiem) un Granugen-Pasta (grūti dzīstošām brūcēm). Der padomāt arī par joda tinktūru, sterilu marles un citu pārsienamo materiālu saīnīti. Jāpiezīmē, ka līdzņemamiem medikamentu daudzumiem tomēr jābūt pieticīgiem, lai mūlitas iestādē nerastos iespēdas, ka zāles izved spekulatīvos nolūkos.

nāt ciešāku kontaktu ar vietējām vācu valdībām, jo tas nākotnē var izrādīties ļoti noderīgi. Pašai LCK būtu jāpadomā par saskarses uzņemšanu ar topošo Rietumvācijas centrālo valdību.

Pieskaroties kādam sāpīgam mūsu trimdas dzīves jautājumam, plkv. Janums norādīja, ka BCP savā laikā iesniegusi IRO oficiālu ierosinājumu nepieļaut izceļot bij. Turības vadītājiem Vilcīnam un Legzīnam. Tagad no IRO saņemts rakstveida paziņojums, ka izceļošanu tiem neatļaus. Runa šeit ir par nobēdzinātiem un neatmaksātiem latviešu kopības naudas līdzekļiem un fiktīvu bankrotu. Kā norādīja LCK juridiskās daļas vad. Bērziņš, šajā lietā ievadīta tiesas izmeklēšana. Lai gan vēl nav oficiāla lēmuma, visas pazīmes tomēr rāda, ka minētās nelikumības notikušas.

Par Baltijas centrālās padomes darbību lūmā ziņoja A. Trapāns. Viņš norādīja, ka angļu joslā trimdas dzīves krīze redzama daudz krasāk nekā amerikāņu joslā. Strauji samazinās angļu kontrolkomisijas aparāts, ko līdz gada beigām paredz reducēt par 75 proc.

Dabīgi, ka tas ietekmē arī DP nometņu stāvokli un saņemto atbalstu. Nometnes arvien vairāk ievirzās vācu atkarībā. Skrīnīgi visumā notikusi labvēlīgi. Tos pēdējā laikā vēl intensīvāk, jo līdz 1. septembrim tiem visur jābūt pabeigtiem. Darbība būs jāsasaurina ģimnazijām un jāizbeidz Baltijas universitāte.

Par Baltijas universitātes darbību plašāk ziņoja arī rektors prof. A. Raisters. Pašreiz universitātē ir 329 latviešu studenti un 65 latviešu mācības spēki; no pēdējiem 11 vecāki par 60 g. un 31 vecāks par 50 g. Protams, šiem māc. spēkiem ir grūti izceļot. Universitātes darbība būs jāizbeidz 1. oktobrī. Ir gan ievadīts mēģinājums noorganizēt daļai studentu un māc. spēku praktiskus pārskološanas kursus, un gados vecākos māc. spēkus domāts pārvietot uz veco jauzu mītni Spakenbergā.

H. Mindenbergs.

Mūsu 10 labākie vieglatlēti trimdā

1. N. Millers	lode	14.96 m	918
2. J. Ratass	disks	45.02 m	867
3. J. Stendzenieks	šķēps	63.95 m	865
4. R. Cirčenis	šķēps	63.12 m	847
5. E. Asaris	800 m.	1:58.9 min.	823
6. A. Hakelis	šķēps	61.63 m	816
7. K. Rudulis	lode	13.85 m	810
8. P. Neilands	lode	13.81 m	796
9. Lejēns	augstl.	1.79 m	774
10. K. Upenieks	800 m.	2:02.0 min.	754

Sezonas turpinājumā redzēsim, vai Noldim Milleram izdosies vadošo vietu paturēt, jeb nāksies to atdot Stendzeniekam vai Cirčenim. Lai sasniegtu 918 p., šķēps jāmet 66.40 m. Jānis Stendzenieks to ir spējis ik sezonu kopš 1942. gada

Krievi izgudrojuši arī sintētisko gumiju

Londona (NYHT). — Angļu laikraksti ar ironiju atzīmē Maskavas raidītāja sniegto ziņu, ka arī sintētiskās gumijas ražošanu atklājis kāds krievu zinātnieks. Tas esot noticis 1932. g., kad krievu ķīmiķis Sergejs Lebedjevs iekārtojis pirmo sintētiskās gumijas rūpnīcu. Viņš vienīgi aizmirsis savu izgudrojumu patentēt, ko tad daudz vēlāk izmantojuši amerikāņi un vācieši. „Labi pazīstamais amerikāņu izgudrotājs Edisons toreiz izteicās, ka šī lieta pilnīgi neiespējama, bet Lebedjevs tomēr pierādīja, ka viņa izgudrojums ne tikai iespējams, bet ka tam arī liela praktiska nozīme,” lepnī deklarēja Maskavas spikeris. Angļu laikraksts te piezīmē, ka pasauleslavenais amerikāņu zinātnieks miris jau 1931. g., tā ka viņš par Lebedjeva atklājumu 1932. g. neko nav varējis teikt.

Sakarā ar padomju flotes gada dienu komunistu prese apgalvo, ka „sarkanā flote pēdējā karā nolikusi uz ceļiem japāņu floti”. Daudzos sarkano admirāļu rakstos „pierādīts”, ka padomju flote bijusi pirmā, kas sākusī būvēt bruņotos kreišerus, sevišķi ātrgājēju iznīcinātājus, uzlabota tipa zemūdenes, mīnu tralerus, torpēdialvas utt.

Komunisti atjaunojuši...

(Turpinājums no 1. lpp.)

Sanghajā Ārlietu ministrija Vašingtonā atteicās no represijām, un amerikāņu informācijas biroji Sanghajā un Nankinā paklausīgi izpildīja komunistu rīkojumu slēgt amerikāņu bibliotēkas, pārtraukt amerikāņu filmu rādīšanu un koncertu rīkošanu. Arī angļi neizrāda nekādu vēlēšanos ielaisties kildās ar Maotsetungu. Londonā pag. nedēļā notika vairāku naftas sabiedrību direktoru kopēja sēde, kurā pārrunāja Ķīnas jautājumu. Nolēma, ka naftas un naftas produktu ieviešanas aizliegums vairāk kalēs pašām sabiedrībām nekā Ķīnas komunistiem, un visu atstāja pa vecam.”

Tatjana Plūme gatavoja rekordmedībām

Vēl pagājušā vasarā mūsu peldētāji trimdā guva izcilus panākumus sacensībās ar vācu un Austrijas sportistiem. Tagad šādi peldētāju saime izklīdusi. Ozoļcels, Dabols un daļēcējs Ronis gan startē Kanādā, bet ziņas par rezultātiem un panākumiem Vācijā pienāk skopli. No peldētāju izlases saimes tālīgākā jaunās paaudzes pārstāve Tatjana Plūme joprojām vēl dzīvo Austrijā un viņas sasniegtie rezultāti treniņos liek cerēt, ka šovasar Latvijas rekordus sarakstā varēsīm atzīmēt ievērojami labākus sniegumus.

Tatjana Plūme cīģģi studē Insbrukas universitātē. Pag. ziemā viņa pirmo reizi varējusi trenēties baseinā, daudz arī slēpojuši, pavasarī posmā spēlējusi tenisu un tā panākusi kondīciju, kas tagad ļauj gūt speciālo alpējumu tehnikā un taktikā. Šai ziņā T. Plūmei ļoti skolotāji ir Austrijas meistars peldēšanā un krūtīm Pavličeks un Eiropas meistars daļlēcēšanā Veiss. Šo izcilo peldē-

Eiropas meistars daļlēcēšanā E. Veiss, Tatjana Plūme un Austrijas rekordists Pavličeks pēc treniņa Insbrukā.

šanas lietpratēju sabiedrībā T. Plūme gatavoja Austrijas meistarsacīkstēm, kas notiks augustā sākumā Rozenā. T. Plūme ierindota arī Austrijas valsts vienībā. Startējot no Tirolas peldēšanas biedrības Insbrukā, T. Plūmei bijusi izdevība piedalīties vairākās starptautiskās sacīkstēs. Treniņos T. Plūme samieguš 100 m 1:18.5; 200 m 2:55.5; 400 m 6:17.2. Arī peldējuma uz muguras T. Plūme 100 m veikusi labākā laikā par Tomasu Briedes vēl Latvijā sasniegto rekordu 1:35.0, veicot distanci 1:29.3. Šie rezultāti ļauj spriest, ka spēcīgā konkurencē T. Plūme šovasar var ievērojami pārspēt vairākus Latvijas rekordus.

BEZ STENDZENIEKA...

Pirmo reizi kopš 1945. gada starp 10 labākajiem pasaules āķpa metējiem nav atrodams Jānis Stendzenieks. Līdz jūlija vidum labākos sasniegumus realizējuši — 1. Hiltanens (Somija) 71.82 m, 2. Berglunds (Zviedrija) 71.27 m, 3. Heids (ASV) 71.22 m, 4. Rautvara (Somija), 5. Eriksons (Zviedrija) 70.42 m, 6. Hiles (ASV) 70.10, 7. Dalafloids (Zviedrija) 69.82 m, 8. Pkarts (ASV) 69.20 m, 9. Lepanens (Somija), 10. Niklanens (Somija) 68.90 m. Pasaules rekordists Irjo Nikanens nule metis āķpu 63.71 m, ierindojoties statistiskā 32. vietā aiz Jāņa Stendzenieka. Kļūdainas pārrēķināšanas dēļ Eiropas sporta presē parādījās vairākkārtējais ziņojums, ka ASV meistarsacīkstēs Buds Heids sasniedzis 76.92 m.

Vācu sporta prese vēl turpina alejām rakstīt par aizvadīto finālspēli futbolā. „Sportbericht” pēdējā numurā, kritizējot skatītāju izturēšanos, raksta, ka arī Vācijā laikam drīz vajadzēšot pēc Dienvidamerikas parauga skatītāju vietās no laukuma norobežot ar augstu stiepleju žogu. Terosināts arī Stutgartes Neckara stadionu paplašināt līdz 130.000 vietām.

Vācieši vieglatlēti aizvien sniegumus uzlabo. Koblenctietis Huperts veicis 400 m Eiropas ā. g. labākā rezultātā 48.0. Hesenē apgabala meistarsacīkstēs sezonas labāko rezultātu sasniedzis Viteklins 100 m 1:04.4 un 200 m 2:20.0. Virmbergas meistarsacīkstēs „Zingiesi” Eltsis un Balshausers 800 m veikusi 14:48.0.

Arī Vācijas vieglatlētes tuvojas priekšāra snieguma līmenim. Brunne mane tāllecēšanā sasniegusi 5.83, Gerslere augstlēšanā 1.59, Irmgarde Kirchofa tāllecēšanā 5.69.

Solotā mūsu sportisti Vācijā sacensās guzām reti. Vācu apgabalu meistarsacīkstēs sasniegti šādi rezultāti: Bavārijā Reicheis veicis 10 km 51:45.0, Hesenē Švertels to pašu distanci 52:03.2.

Arī grieķu-romiešu cīņā vācieši sāk starptautiskās sacensības. Minchenē un Bambergā jau vīsojušies Zviedrijas cīkstoni. Malmes izlase pret Dienvidvācijas sastādīto vienību Minchenē spēkojusies 4:4, bet Bambergā uzvarējusi 5:3.

Pirms desmit gadiem 15. jūlijā sacīkstēs Milānā Rūdofls Harbiss sasniegza vēl tagad nepārspēto oficiālo pasaules rekordu 800 m skrējienā 1:46.6, Harbiss bez vēsts pazudis gūstekņu nometnēs Pad, savienībā.

Francijas meistarsacīkstēs vieglatlēti olimpiādes 2. vietas ieguvēšis demitcņā strasburgietis Heinrichs uzvarējis tāllecēšanā 7.38, diska mečān 42.71 un ierindojies 3. vietā augstlēšanā ar 1.99 un 110 m barjēros 15.2. Priekš demitcņiņā Helleis rezultāti: Barjērskrējienā jaunu Francijas rekordu 14.4 sasniedzis Andrē Mariē. Kārtlēšanā elzasietis Dreimanis sasniedzis 4.02, 1500 m skrējienā marokānietis Mabroks 3:50.2.

„Latvijas” abonements

pasūtīnot laikrakstu pa atsev. eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), maksā DM 3.— mēn. + DM 0.50 par piegāšanu; pasūtīnot kolektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtīnot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn. + DM 1.30 par piegāšanu. Sludinājumi maksā DM 0.70 par vienišķiem neparedzētiem izdevumiem. Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārdevumi un korespondence adresējama „Latvija!”, (14a) Esslingen/N., Uhlandstrasse 8.

1949. g. 16. jūlijā Heilbronnas sanatorijā pēc grūtām un ilgām ciešanām šķīrās no mums bij. karavīrs

Janis Pape,de,
dzim. 1906. g. 16. aprīlī.
Apbedīts 1949. g. 19. jūlijā Heilbronnas kapos.
Viņu mīļā piemiņa paturēs
Heilbronnas sanatorijas latviešu kopa.

1949. g. 18. jūlijā pēc ilgām un grūtām ciešanām Dieva mierā aizgāja mūsu dārgais

Voldemārs Pauls,
dzim. 1898. g. 9. aprīlī Rīgā.
Apbedīts 1949. g. 21. jūlijā Bad Kissingenas kapos.
Dzīlās sēras sieva, dēls, vedekla, mazbērni un draugi Vācijā, brālis un brāļa bērni Amerikā.

Izsku visdziļāko pateicību visiem, kas palīdzēja man mana dārgā vīra Voldemāra Paula grūtās slimības laikā un pēma sirsnīgu līdzdalību viņa apbedīšanā.
Marija Pauls

Dokstošiem svēteicnieku katru gadu dodas uz Franciju, Lurdas Dievmītes svētnīcu, vienu no pasaules brīnumu vietām. Tā izceļšanos meistarski atzīmē Francis Verfelis savā romānā

Dziesma par Bernadeti,
kas nupat iznākusi mūsu apgādā un dabūjama visās nometņu grāmatnīcās.
Cena DM 1.50.

Apgāds „Grāmatu Draugs”
H. Rudzītis,
(14a) Fellbach/Württ., Jahnstrasse 19.
(184)

Sonedēļ izsūtām pārstāvjiem mūsu jaunās sērijas otro grāmatu:
Džons Heršijs
ZVANS ADANO PILSETAI
Romāns. Cena DM 1.50.

Pieprasiet visās nometņu grāmatnīcās.
Pasūtīnājumus pieņem
Apgāds „Grāmatu Draugs”,
H. Rudzītis,
(14a) Fellbach/Württ., Jahnstr. 19.
(187)

Tikko iznākusi
dipl. arch. Kr. Granta,
galdnieku amata meistara
Koku virsmas apstrādāšana un pulēšana
rokas grāmata galdniekiem, mēbeļu pulētājiem un dalīmatniekiem, kokgrīzējiem. — Cena DM 6.50.
Dabūjama A. Brokana grām. izdevniecībā, (14a) Esslingen/N., Flieger Schule.

Turpat krājumā vēl sek. izdevumi:
V. Kaminska skatu albums
„LATVIJA”;
brošēts DM 12.50, iesiets DM 15.00;
Prof. Tauriņa Neorganiskā ķīmija
DM 3.60;
Viduma — Angļu val. pašmācība ar atslēgu DM 8.50;
Dāboliga Rokas grām. zeltkalim un juvelieriem DM 5.20;
Agr. Brodes, Kyleska u. c. Lauksaimniecības rokas grāmata DM 4.50;
Salmes Angl.-vāc.-latviešu tehniskā vārdnīca DM 2.50.

Vēstulu biokl ar dzimtenes skatēm DM 1.—, Pasūtīnot pa pastu, piešķait pasta izdevumus. Atkalpārdevējiem parastā atlīdz.

Ed. Paegle — L. R. Krāja
Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

Latvju rakstu teorija ar 165 zīmēj. tekstā. Maksā DM 2.— ar piesūti. Parauga eks. grāmatnīcām DM 1.— (pastmarkā).
(17a) Karlsruhe, Fortner-Kaserne. (182)

(Izņemot 1945. g.), bet Cirčenis abas pēdējās vasaras. Protams, gala vārdu nav teicis vēl arī pats Millers... Pārējiem gan mazāk cerības apdraudēt 918 p. vērtējumu. Tad 800 m jāskrien 1:55.0 min. un disks jāmet 46.57 m.

Rirdāna karikatūru krājums
„Tētiņš Josifs”
(Good Uncle Joe)
latviešu-angļu valodās DM 5.— dabūjams: Leona Rumaka apgādā (13a) Nürnberg 2, „Valka”;
Nedēļas Apskate apgādā, Latvian DP Camp, (14a) Augustdorf bei Detmold;
Anglijā pie autora: E. Rirdāns, 40, Warwick Ave, London W. 9. Cena 8/- šil. plus 6 d. pasta izdevumiem. (179)

Kolumbijai vajadzīgi speciālisti:
1) nacionālā universitāte Bogotā meklē inženieri-ķīmiķi (profesoru);
2) vajadzīgi speciālisti, kas pārzinātu kokvilnas audzēšanu.

Peru iepirkšējam darba piedāvājumam saņemta papildus informācija par atalgojumu:

1) tehniķim milit. dzimn. 1500 soles mēn. (14 soles = 1 dol.);
2) tehniķim biskvītu fabr. 1200 soles mēn. un dzīvoklis;
3) ķīmiķim apavu fabr. 1500 sol. mēn.;
4) elektrotehniķim 1000 sol. mēn.;
5) namdarim-galdniekam 800 sol. mēn.;
6) strādniekam apavu rūpū, 150 sol. ned.

Pieteikties BCP speciālistu kartotēkai (14a) Detmold, Wittje-Strasse 14. (177)

Iznākušas jaunā, glītā izdevumā katrai nāmamātei nepieciešamās grāmatas:
V. Bērtiņa „Praktiskā virtuve” — A DM 4.—
V. Bērtiņa „Mājas cepumi” — A DM 2.70
Bez tam „Nemodā un sapni”,
bēgu bērnu piedzīvojumi,
Ed. Alaiņa teksts,
J. Sternberga zīmējumi — A DM 3.—
Tā pati angļu valodā — A DM 3.—
Tā pati vācu valodā — A DM 3.—
„Pie Dzintara jūras”, plaša kals latvisko dziesmu krājums — A DM 2.50
Ed. Alaiņa „Klusās skapas” — A DM 0.20
„Toma Soera piedzīvojumi” — A DM 0.60

Izūtu uz pēcmaksu arī atsevišķus eksemplārus. Atkalpārdevējiem atlīdz. Pasūtīnāt: Ed. Alaiņu, Lettenlager, „Fischbach”, (13a) über Nürnberg 2. (185)

Tautietes, atsaucieties
napietnā precības nolūkā trim Austrālijā aizkļūdušiem latviešu zēniem — Džonam, Džekam un Džimam: Buning Bros, Lyalls Mill, via Collie, W. Austrālija. (178)

Vienmēr krājumā visi trimdas izdevumi.
Pieprasiet katalogu.

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka.

Vienmēr krājumā visi trimdas izdevumi.
Pieprasiet katalogu.

Vienotās Eiropas priekšvakarā

Augusta sākumā Strasburgā savā pirmajā sesijā sanāks divi jauni starptautiski organi, kuru nodibināšana uzskatāma par pirmo praktisko soli sen iecerētās Eiropas vienības realizēšanai. Cik vienkārša šī doma teorijā, tik komplicēta tomēr izrādījās tās realizēšana praksē. Vajadzēja nākt diviem pasaules kaļiem, kurus galvenokārt izcīnīja Eiropas kontinentā un spiedienam no austrumiem, kas apdraud visu līdzšinējo Eiropas civilizāciju un kultūru, lai vecais kontinents beidzot sāktu rīkoties. Desmit Rietumeiropas valstis tagad vienojušās par Eiropas padomes dibināšanu, kuras darbībā var būt liela nozīme visā tālākā kontinenta attīstībā.

Vienotās Eiropas kodola dibinātāji izšķirušies par šīs padomes uzdevumiem divi kameras, kas viena nosaukta par ārlietu ministru komiteju, bet otra par konsultatīvo sapulci. Pirmo sastāda 10 Rietumeiropas valstu ārlietu ministri un to Strasburgā atklās 8. augustā, bet konsultatīvās sapulces 87 delegāti savā pirmajā sesijā pulcēsies turpat divi dienas vēlāk. Ministru komiteja domāta kā jaunās organizācijas izpildorgans, bet no konsultatīvās sapulces cer, ka tā ar laiku izvērtīsies par Eiropas parlamentu šī vārda pilnā nozīmē. Pagaidām nolēms, ka Anglija, Francija un Itālija katrā sēdē sapulcē 18 pārstāvjus, Beļģija, Holande un Zviedrija pa seši, Dānija, Irija un Norvēģija katrā četrus, bet Luksemburga trīs.

Nebija viegla lieta panākt šo vienošanos, kaut principā visi dalībnieki vienīgi prātis, ka pienācis patiešām pēdējais laiks ciešākai Rietumeiropas sadarbībai. Katra sadarbība politiskā laukā prasa dalībnieku zināmu atteikšanos no savas brīvības gribas un gatavību uz kompromisiem. Visasāk tas skāra Angliju, kas bažījās, ka pat šis pagaidu parlaments varētu prasīt no viņas kaut ko tādu, kas traucētu tās brīvību lemt jautājumus, kuros tā varbūt ieinteresēta vairāk par citām valstīm. Rezultātā konsultatīvās sapulces pilnvaras tādēļ visai apcirptas, tās lēmumiem līdz turpmākam būs patiešām tikai padomdošanas raksturs, un tie arī ministru komitejai nekādā ziņā nav obligāti. Un tā kā komitejai savas rezolūcijas vēl jāpieņem vienprātīgi, tad visai šai lietai pagaidām patiešām tikai eksperimenta raksturs.

Pagaidām konsultatīvā sapulce vispār nespējaukties atsevišķu valstu politikā, bet centīsies vienīgi reprezentēt Eiropas sabiedrisko domu. Katrai valstij tādēļ atļauts savu pārstāvju izvēlē pielietot metodi, kādu tā vēlas. Un tā kā rietumu demokrātijās savs vārds sakāms ne tikai valdības partiju pārstāvjiem, bet arī opozīcijai, tās Anglijas delegācijā būs, ne tikai 11 strādnieku partijas deputāti, bet arī 6 konservatīvie paša V. Čerčila vadībā un viens liberāļu pārstāvis. Līdzīgā kārtā savu delegāciju sastādīšanā rīkojušās arī pārējās valstis.

Komunistu pūles izjaukt Eiropas apvienošanu katrā ziņā izpaužas daudz redzamāk, nekā pretkomunistisko elementu darbība šī sen iecerētā mērķa sasniegšanai. Tā vien šķiet, ka Maskava jaunajā Eiropas padomē saskata vislielāko šķērslī komūnisma tālākai ekspansijai. Jo sevišķi komunistiem nepatīk tas, ka labvēlīgos apstākļos varētu nodibināties 250 milj. cilvēku saimnieciskā vienība, kurā cieši sadarbotos Rietumeiropas lielākās tautas, franči ar vāciešiem. Viņiem nepatīk tas, ka franči, kas pus gadu intensīvi nevarēja atrast formulu labām kaimiņattiecībām ar Vāciju, tagad paši iestājas par saprašanās, akceptējot arī Vācijas piedalīšanos Eiropas padomē.

Sodien vairs nevar būt šaubu, ka Eiropas padome domāta kā preventīvs līdzeklis komūnisma agresijai. Tās nodibināšana ir rietumtautu politiska manifestācija blakus jau nodibinātajai saimnieciskajai sadarbībai, kas izpaužas Maršala plānā. Eiropas padomes darbībā jākalpo tiem pašiem kopējās aizsardzības nolūkiem, kā Briseles un Atlantijas paktem. Kaut padome šodien reprezentē tikai 10 Rietumeiropas valstis, tās statūti paredz arī pārējo Eiropas valstu iekļaušanos, tiklīdz tas viņām būs iespējams. Vienīgais noteikums, kas fiksēts padomes statūtos: „Katram padomes loceklim jāakceptē princips, ka valstī jāvalda likumībai un tās pavalstniekiem ir visas cilvēku tiesības un personiskās brīvības.“ Ar šo statūtu noteikumu novilkta stingra robeža starp tradicionālajām demokrātijām un vienpartiju totalitārajām valstīm un atvērta durvis tām Austrumeiropas valstīm, kas patlaban vēl atrodas stindzinošajā padomju ietekmes sfērā.

Fr. I.

Konferences Vašingtonā par padomju atombumbu

Anglija un Kanāda prasa atombumbas arī sev. Vai atombumba mainīs Kremla kursu?

Vašingtona (A). — Pēdējo 8 dienu laikā prezidenta Trūmena pagaidu mītnē Blērhaузā notikušas 3 konferences, kurās apspriesti jautājumi par atombumbu un ASV globālo stratēģiju jauna kara gadījumā. Lai gan oficiāli nekādi paskaidrojumi nav publicēti, un Trūmens presē teicis: „Es nevēlos, ka par to atklātība būtu informēta.“ no vairākiem nopietniem avotiem ziņo par šo konferenču isto iemeslu. Tas šķiet esam fakts, ka Pad. savienībā 10. vai 11. jūlijā sprāgsti pirmā istā atombumba. Par to ziņo vienlaicīgi tiklab Newsweek, AP, kā arī Agence France Presse.

Pirmā noslēpumainā konference Vašingtonā notika pag. trešdien. Vēlā vakara stundā prezidents pie sevis aicināja visu triju ieroču šķiru virspavēlniekus, atomkomisijas priekšsēdi Lillientālu un ASV aizsardzības ministru Lui Džonsonu. Otra konference notika pirmdien, bet trešā ceturtdienas pēcpusdienā. Pēdējā piedalījās arī ārlietu ministrs Ečsons. Kā jau teikts, nekādu oficiālu ziņu par šīm konferencēm nav. Agentūras toties vienbalsīgi deklarē, ka galvenais jautājums šajās konferencēs bijis par atombumbu, tuvāk paskaidrojot, ka ASV vadītājiem drīzumā jāizšķiras par to, vai atombumba jāņem paliks amerikāņu monopols, vai arī to drīkstētu ražot Kanāda un Anglija.

Savā pēdējā ievadā Newsweek diplomātiskais korespondents Lindlijs raksta: „Nav šaubu, ka mistēriozā konference Blērhaузā veltīta atombumbai. Šis jautājums ir ārkārtīgi sarežģīts. Viens tomēr skaidrs — Lielbritānijai un Kanādai tiesības uz atombumbu, kā mūsu kara laika sabiedrotajiem, kas pēc savstarpējās vienošanās nolēma koncentrēt atombumbas pētniecības un praktiskās izveidošanas darbu ASV. Lielbritānija atombumbas attīstīšanā strādāja pirms ASV. 1940. g. angļi sāka apmainīt ar mums informāciju, un sadarbība labi attīstījās nākamajos 2 gados. 1943. g. Čerčils un Rūvelts vienojās, ka abu valstu pētījumi apvienojami Losalamosas atomrūpnīcā ASV. Pēc šīs vienošanās angļi pilnīgi pārtrauca savus darbus, un visi viņu svarīgākie zinātnieki, kā arī iekārta tika pārvēsti uz jauno kontinentu. Šinī brīdī angļu atombumba bija ievērojami tālāk par pētījumu stadiju.“

Ar atomenerģijas dekrētu 1946. g. ASV ierobežoja citu valstu tiesības uz amerikāņu atombumbu, nostādot arī Angliju un Kanādu „pārējo valstu“ lomā. ASV paturēja sev pasaules varenākā ieroča monopolu. Nav šaubu, ka šāda rīcība izraisījusi sarūgtinājumu britu imperijā. Kā to Lindlijs savā ievadā tālāk atklāj, pēc 1946. g. Anglija un Kanāda turpinājušas pastāvīgi attīstīt atombumbas tehniku un abas zemēs darbojas urāna 235 iegūšanas iekārtās. Tālāk Lindlijs norāda uz faktu, ka arī ASV atombumbu produkcija atkarīga galvenokārt no urāna rūdas krājumiem, kas atrodas Beļģijas Kongo un Kanādā. Kongo rūdu kontrolē angļi un drīzumā atjaunojami līgumi, kas kara laikā sabiedrotajiem nodrošināja atombumbas izejmateriāla iegūšanu šajā Beļģijas kolonijā. Tādēļ Newsweek ieteic nopietni apsvērt iespējamību grozīt 1946. g. atomenerģijas dekrētu. Lindlijs saka: „Lielbritānija nespēj pašreiz saimnieciskā situācijā attīstīt pietiekamu atombumbu ražošanu. Tai pašā laikā šobrīd pastāv gluži tādas pašas bažas par rietumu hemisfēras drošību, kā tas bija pagājušā kara laikā, kad nolēma atombumbas ražošanu pārvēst uz ASV. Angļi zina un prot atombumbas izgatavošanu. Ja mēs viņiem liegsim pilnu līdzdalību mūsu atomrūpnīcās, izslēdzot tiem iespēju brīdī brīdī pašiem lietot atombumbu, Lielbritānijai dabiski jāraugas pēc

Trīs valstu apspriedes par atombumbu

Vašingtona (D). — Prezidents Trūmens ceturtdienas preses konferencē paziņoja, ka viņš ierosinājis trīs valstu apspriedes par atombumbu. Šajās apspriedēs piedalītos Savienotās valstis, Lielbritānija un Kanāda. „Es domāju“, konferences beigās teica prezidents, „ka man nebūs jādod rīkojums nomest atombumbu.“ Trūmena paziņojums par trīs valstu apspriedēm izskanējis pēc tam, kad Vašingtonā jau bija notikušas vairākas konferences, vai atombumbas ražošanas noslēpumu varētu uzticēt arī angļiem un kanādiešiem. Abas valstis, kā zināms, nesen nodeklarēja, ka tās var sākt ražot atombumbas jau vistuvākā laikā un viņām nav vajadzīga ASV palīdzība.

citām iespējām britu imperijā vai Francijā.“

Šis Newsweek raksts ir maksimālais, ko pašreizējā situācijā kāds nopietns lewadnieks var atļauties jautājumā par atombumbu un pasaules drošību. Ko Lindlijs nepasaka, to pēdējās dienās pietiekami plastiski un reljefi rādījuši visdažādākie ziņojumi gan pasaules pre-

DEVIŅAS DIENAS MĒBEĻU VAGONĀ

Vine (D). — Austriešu laikraksts Wiener Kurier ziņo par kādu ārkārtīgu gadījumu, kas norisinājies šinīs dienās. Kad Vīnes stacijā pienāca ātrvilciens no Budapeštas, dzelzceļnieki izdzirda klusus klauvējus no kāda mēbeļu vagona. Tūdaļ pieaicināja policiju un vagonu atvēra. Starp mēbeļiem atradās četri cilvēki, kas bija tuvu nesamāpai. Bēgļus paēdināja un ļāva viņiem atpūsties. Vēlāk viens no viņiem — 36 gadus vecais speditors Georgs Biro — paskaidroja, ka izšķīries bēgt no Ungārijas, jo sapņmis informāciju, ka viņam draud apcietināšana. Kopā ar speditoru vagonā atrada arī viņa 60 gadus veco māti, 31 gadus veco Zuzannu Senti un kādu 5 gadus vecu zēnu.

SLEPENI MIKROFONI ĀRZEMJU ŽURNĀLISTU ISTABĀS

Prāga (F). — Prāgu šinīs dienās atstāja Šveices laikraksta Neue Zürcher Zeitung speciālkorespondents Hanss Teuss. Čehoslovākijas ārlietu ministrijas preses šefam Klingeram Teuss paskaidroja, ka viņa turpmākajai palīkšanai Prāgā vairs nav nekādas nozīmes. Savā istabā viņš esot atradis iebūvētu slepeni mikrofonu. Lai gan Klinger Teusam apgalvoja, ka šo mikrofonu nav iebūvējis policija, šiem vārdiem viņš vairs nevarot ticēt. Teusu uz lidlauku pavadīja Šveices sūtnis.

Jaunas parādības...

(Turpinājums no 1. lpp.)

Čehoslovākijas stāvoklis ir pavisam citāds. Es nesastāpu nevienam čehu, kam vēl būtu saglabājusies pašpāļība. Gan tiesa, rietumvalstīm ir daudz draugu Čehoslovākijā. Vienīgo glābēju viņi gaida no rietumiem, bet viņiem nav jaudas sacelties pret Maskavu. Varbūt, ar laiku Tito raugs iedarbības arī Čehoslovākijā, bet pašlaik tas nevar notikt, un Čehoslovākija viscaur atrodas Maskavas ietekmē.

Polijā saskatāma kāda maz ievērota, bet svarīga parādība. Poļu iedzīvotāju lielākā daļa pārkārtīgi nodevusi savas privātās dzīves atjaunošanai pēc kara. Valdība cenšas sistematiski pakļaut komunistu kontrolei visas sabiedriskās dzīves nozares. Bet to viņa dara neuzkrītoši un ar lielu piesardzību. Skaļi un demonstratīvi viņa uzsvērti savus patiesi ievērojamus sasniegumus saimnieciskās jaunūz būves laukā. Turpretim iespējami lielākā slepenībā viņa tur visu, ko tā dara komunistiskās iekārtas nostiprināšanai un paplašināšanai. Tā prot ļābi mācēties. Piem., Polijas valsts simbols armijā joprojām ir baltais ērglis un nevis sarkanā zvaigzne; rietumu vēstniecības Varšavā nav varējušas atklāt vairākus vienu kolhozu visā Polijā; valsts organi izvairās ielaukties baznīcās dzīvī utt.

Spriežot pēc daudzām pazīmēm, komūnisma istā ofensīva pret baznīcu Polijā var sākties drīz. Bet ne par velti komunisti Polijā tik ilgi bijuši iecietīgi pret baznīcu. Polija starp visām pārējām padomju satelītu valstīm ir tā vieta, kur visātrāk var sākties tautas sacelšanās. Un tas notiks, ja komunisti sāks vajāt baznīcu, zemnieku un nacionālistus. Vēlreiz jāuzsver: līdz šim poļu komunisti to nav darijuši, bet pēdējā laikā vērojama komunistu gatavošanās kampaņai pret siktīgtotājiem, zemniekiem un garīdzniekiem. Poļi nav tik pasīvi kā čehi, bet ir strauji un ugunīgi. Viņiem, tāpat kā jugoslaviem, ir stipra tieksme dzīvot pašiem savu dzīvi.

Vatikāna radio trešdien ziņoja, ka kominform savā pēdējā sanāksmē Silēzijā esot nolēmis ievadīt karagājienus pret katoļu baznīcu Polijā. Poļu komunistu partijā jau sapņmis attiecīgas direktīvas, kas tai būs nekavējoties jāpilda.

sē, gan agentūru ziņojumos un radio raidījumos. Kopsavilkumu dod isa Reuters agentūras ziņa: „Sarunas Kapitola par atombumbas noslēpuma nodošanu Lielbritānijai un Kanādai ir tikai viens no jautājumiem, kādus pārrunājis Trūmens ar aizsardzības ministru Džonsonu un triju ieroču šķiru vadītājiem. ASV valdība vēlas tuvāko dienu laikā kongresam sniegt slepeni ziņojumu kopsavilkumu par apbrūpojumu Pad. savienībā un satelītu valstīs, lai attaisnotu nepieciešamību tūlīt sūtīt ieročus uz Rietumeiropu.“

Spriegums Vašingtonā pēdējās dienās ir tik liels, ka trešdienas vakarā, pēc savas parastās preses konferences, Ečsons paskaidroja, ka ASV valdības sēdes par brūpošanās jautājumiem un informatīvi ziņojumi kongresam vēl ne tuvo nenozīmē, it kā pašreiz tiktu debatēta Pad. savienības tieša sagatavošanās kafam.

Lai arī cik stilistiski rūpīgi ASV valstsvīri veidotu savas frāzes, fakti runā citu valodu. Pirms divi mēneši Eiropas aizsardzības padomes sēdē Fonteneblo pilī pirmo reizi nolasīja angļu militārdienestu ziņojumu par atombumbas attīstību Pad. savienībā. Nedēļu vēlāk atomkomisijas apņēmas Vašingtonā paklida baumas, ka reģistrācijas aparāti konstatējuši vairākus sprādzienus Centrālāsīrijā. Atomzinātnieki Anglijā un ASV toreiz izteica šaubas, vai šie sprādzieni būtu bijušas istas atombumbu eksplozijas. Šai informācijai sekoja daudz precīzāki norādījumi no dienestiem, kas izmanto pārbēdzēju ziņas angļu un amerikāņu okupācijas joslās Vācijā. Vairākkārtīgi presē parādījās kāda vācu zinātnieka Hansa Lakerta vārds, kas esot pārbēdzis no Pad. savienības un pieteicis angļu iestādēm Berlīnē. Pag. sestdien franču nedēļas laikraksts Samedi Soir publicēja visai precīzu aprakstu par pirmās atombumbas eksploziju Sībijijā, kas esot notikusi 8. jūlijā. Līdzīgas ziņas publicēja arī UP un AP agentūras pēc pirmās Trūmena konferences Vašingtonā.

Objektīvi vērtējot, jāsaubās, vai vispār tuvāko mēnešu laikā būs iespējams kaut ko precīzi uzzināt par krievu atombumbu, ja vien ASV vai Anglija aiz politiskiem iemesliem savu slepeno informāciju padarīs pieejamu presi. Daudzas pazīmes tomēr apstiprina iespējamību, ka padomju zinātnieki, izmantojot piespiedu kārtā deportētos vācu zinātniekus un savu spēgu ziņas par amerikāņu atombumbu, beidzot tiešām arī savās rokās ieguvuši brīsmīgāko ieroci, kāds līdz šim cilvēkam bijis. Vācu prese ziņo, ka Lejassaksijas urāna raktuves triju nedēļu laikā dažas no metnes palielinājušas no 5000 uz 65.000 strādniekiem. Kā angļu un amerikāņu okupācijas iestādes apstiprina, pēdējos divi mēnešos caurmērā uz rietumu joslām atbēguši 45.000 cilvēku, galvenām kārtām, lai izvairītos no spaidu darbiem urāna raktuvēs.

Ja arī jau visai drīz pasaule oficiāli uzzinātu par noslēpumainajiem sprādzieniem aiz Baikalas ezera un Karagandas tukšneša apgabalos, tas fakts vien, ka krievi izgatavojuši atombumbu, nedod nekāda iemesla panikai. ASV priekšrocības ir pārāk lielas, lai Pad. savienība ar savu rūpniecību spētu izlīdzināt 10 gadu sekmīgu darbu atpūtniecībā un 5 gadu atombumbu būves praksi, kāda ir anglosakšiem. Bez tam pasaule zina pietiekami labi, kāpēc, piem., Vācija nespēja pagatavot atombumbu. Iemesls bija vācu kajaļalaika rūpniecības pārāk mazā kapacitāte. 1943. g. vācu prof. Heizenbergs ziņoja Hitleram par enerģiju, kāda nepieciešama atombumbas ražošanai. Hitleram bija jāizšķiras, vai nu nodot visu Rūras apgabala elektrisko centrālu kopjaudu atombumbas ražošanai, vai arī jāatsakās no tās un jāturpina parasto ieroču kalšana. Hitleris izšķīrās par pēdējo.

Pat pieņemot, ka Pad. savienība būtu mobilizējusi vēl vairākus nekā Vācija 1942. g., un ka tās rīcībā atastos desmitkārtīgas rezerves, salīdzinot ar Hitlera saimniecību, stipri jāsaubās, vai jau nākamā 5 vai 10 gadu laikā krievi varētu pārspēt ASV, Anglijas, Kanādas un, šķiet, arī Austrālijas kopējo potenciālu atombumbas ražošanā. Stalins ir allaž bijis piesardzīgs un pratis reāli novērtēt savus spēkus. Tāpēc jādomā, ka viņš savu jaunāko ieroci — atombumbu — gan tūlīt laids darbā, lai aukstā kara vairotu bailu psihozi, bet iespēja ar atombumbu izšķirt virsvaldību pār pasauli arī politburoja 13 vīriem likies pārāk nereaļa, lai ar to riskētu savas galvas.

Kas nāks IRO vietā

Ženēva (NYHT). — Francija un Beļģija pag. pirmdien oficiāli iesniegumā ierosinājušas īpašu Apvienoto nāciju augstā komisāra amata dibināšanu, kam piekriestu bēgļu lietu kārtošana pēc IRO likvidēšanas.

Ierosinājums iesniegts UN saimniecisko un sociālo lietu padomē un tajā ģenerālsēdētārs Trigve Li uzacīnāts sagatavot attiecīgo projektu līdz Apvienoto nāciju nāksajai sesijai šā gada rudenī. Francija un Beļģijas valdības proponenti uzticēt šim komisāram bēgļu un bezpavalstnieku tekošo lietu kārtošānu un starptautiska nolīguma izstrādāšanu bēgļu statusa definēšanu.

No Londonas ziņo, ka tur četru lielvalstu ārlietu ministru vietnieku konferencē, kas izstrādā miera līguma projektu ar Austriju, padomju pārstāvis Zarubins atkal prasījis, lai līgumā ņemtu pantu par Austrijā palikušo DP piespiedu repatriāciju. Anglijas un ASV delegāti šo prasību noteikti noraidījuši. Zarubins ierosināja, ka visiem bēgļiem un pārvietot. personām, kas atbalstījušas sabiedroto pretiniekus vai kalpojuši vācu armijā, atņem IRO sniegto palīdzību, ja tās attektos repatriēties. Rietumvalstu pārstāvji uz to atbildēja, ka Londonas sanāksme nevar iejaukties Apvienoto nāciju organizācijas funkcijās, un ka padomju delegāta ierosinājuma izpildīšana nozīmētu smagu draudu bēgļiem.

Vai pienākusi kārta Tibetai

Delhi (C). — Komunistu aktivitāte Āzijā turpina pieaugt. Kā to rādīja pēdējās Neru kongresa partijas sanāksmes, Indijā pašreiz ar sekmēm darbojas tūkstošiem kominforma agentu, kas provocē sadursmes un uzskūda laudis. Šai sakarā interesantas ziņas saņemams no Tibetas. Liekas, ka tur pašreiz risinās revolūcija, lai gāztu Dalai Lamu un nodibinātu t. s. sarkanā Lamas režīmu.

Tibeta, kas līdz 1917. g. pasaules politikā spēlēja līdztu kā bez nozīmes, pēdējos gadu desmitos bijis nemīdīgs angļu un krievu interešu sadursmes centrs. Tibetieši, vezdami eiropiešiem dažkārt pilnīgi neapmieramu dzīves veidu, ar sekmēm pratuši savu valsti hermētiski noslēgt no ār pasaules iespaidiem. Par to jāpateicas galvenokārt milzīgajam kalnu grēdam un augstiem, kas Tibetu un Dalai Lamas galvaspilsētu Lhasu ieslēdz no visām pusēm. Tagad ar komunistu ofensīvu Ķīnā, nemieriem Indokīnā un pēdējos mēnešos radušies stāvokli Indijā, Maskavā, acīm redzot, izlēmusi, ka pienākusi kārta arī Tibetai. Tibetas centrālās geopolitiskais stāvoklis un „budistu pāvesta“ Dalai Lamas milzīgā nozīmība Āzijā ir vērtības, kuru iegūšanai Staļins nevēlētu līdzekļus.

Jau drīz pēc revolūcijas Krievijā 1918. g. padomju emisāri nodibināja Lhasā sūtniecību. Angļu politiķi ietekmē krievus tomēr drīz padzina un Tibeta oficiāli atzina, ka politiskā virsvaldība piekrit Ķīnai. 1947. g. dažas nedēļas pēc Indijas un Pakistānas neatkarības pasludināšanas Lhasā no jauna ieradās padomju komisija no Maskavas. Ar Dalai Lamu vairākas nedēļas tika pārrunāts jautājums par Panmon-golijas radīšanu. Dalai Lama šim plānam nepiekrīta, un komisija atgriezās Maskavā, nekā nesasniedzusi.

UP no Londonas papildina, ka pašreizējā revolūcija izceļusies nacionālās Ķīnas valdības pārspīlēto prasību dēļ. Nacionālisti Lhasā pieprasījuši ievērot gluži teoretiskus Ķīnas jurisdikciju pār Tibetu. Tā kā Tibetu ar ār pasauli nesavienot pat ne telegrafa kabeļi, Indijas valdība nosūtījusi uz Lhasu karavāni, lai tā izpētītu, vai 13 g. v. Dalai Lama vēl dzīvs vai nē. Pirms divi gadiem viņam pārejēja, ka kāds ārzemnieks izdaris uz viņu atentātu. Pamatodamies uz šo horoskopu, Dalai Lama 8. g. sākumā hermētiski slēdza Tibetas robežas un neatļāva pat kādai austrāliešu kalnu ekspedīcijai ierasties aizliegtajā pilsētā. Pirms gada Dalai Lama mēģināja nogalināt ar elles mašīnu, bet „svēto saini“ bez atļaujas mēģināja atvērt kāds zinārkārgs pils apkalpotājs, ko eksplozija sarāva gabalos.

ZILOŅU BRIESMAS CENTRĀĻĀFRĪKĀ

Kenija (C). — Līdz 5000 galvu lielos baros ziloņi izposta Kenijas iedzīmo ciemus un laukus Centrālāfrīkā, ziņo Brazavilas raidītājs. Nēģeri pāniskās bailēs pamet savu iedzīvi un bēg uz pilsētām. Milzīgie ziloņu bari uzklūduši lielā sausuma un karstuma dēļ. Bada un slāpju mocīti, ziloņi pametuši parastās ganības un ielaužas nēģeru stās ganības un ielaužas nēģeru meklē dzeņamo.